

ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

**ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΒΑ/01/2020**

3 Απριλίου 2020

ΕΛΕΓΧΟΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ

Βουλή των Αντιπροσώπων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Σύνοψη.....	1
2.	Εισαγωγή.....	4
3.	Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	7
3.1	Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	7
3.2	Σκοπός του ελέγχου.....	8
3.3	Ερωτήματα ελέγχου.....	8
3.4	Μεθοδολογία.....	8
3.4.1	Πρότυπα ελέγχου.....	8
3.4.2	Ελεγκτική προσέγγιση.....	9
3.5	Κριτήρια ελέγχου.....	9
4.	Ευρήματα και συστάσεις.....	11
4.1	Κρατική χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων.....	11
4.2	Αντιμισθία κοινοβουλευτικών συνεργατών.....	14
4.3	Αποζημίωση Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων.....	16
4.4	Συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων.....	17
4.5	Εισφορά Βουλευτών στα πολιτικά κόμματα.....	19
4.6	Διαδικασία πρόσληψης συμβούλων-συνεργατών.....	19
4.7	Συμφωνία παροχής υπηρεσιών συνεργάτη.....	22
4.8	Άλλες δαπάνες.....	22
4.9	Φιλοξενία.....	23
4.10	Άρθρο «Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό».....	25
4.11	Διατάξεις ελέγχου του χρόνου προσέλευσης των υπαλλήλων στην εργασία και αποχώρησής τους από αυτήν.....	27
4.12	Παρουσιολόγιο Βουλευτών.....	29
5.	Γενικά συμπεράσματα.....	31

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΔΥΚΑ	Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΕΦ	Έφορος Φορολογίας
ΓΔ	Γενικός Διευθυντής
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΡΙΚ	Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου
ΒτΑ	Βουλή των Αντιπροσώπων

1. Σύνοψη

Στα πλαίσια των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε οικονομικό έλεγχο στις εισπράξεις και πληρωμές της Βουλής των Αντιπροσώπων (ΒτΑ) για το έτος που έληξε στις 31.12.2018, έλεγχο συμμόρφωσης, καθώς και διαχειριστικό έλεγχο.

Τα σημαντικότερα ευρήματα του ελέγχου είναι τα ακόλουθα:

- ◆ Στους Προϋπολογισμούς του 2018, 2019 και 2020 εγκρίθηκε αύξηση της τακτικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων κατά €2.565.000, σε σχέση με το 2017.

Εισηγηθήκαμε όπως το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης αποτελέσει αντικείμενο μελέτης και ρυθμιστεί στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων, σε συνδυασμό με το ύψος των επιτρεπόμενων ιδιωτικών εισφορών.

- ◆ Αύξηση της χορηγίας στα πολιτικά κόμματα για μίσθωση υπηρεσιών κοινοβουλευτικών συνεργατών κατά €1 εκ. (από 69 σε 101 άτομα).

Εισηγηθήκαμε όπως οι Υπηρεσίες της ΒτΑ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών και τα κοινοβουλευτικά κόμματα, προχωρήσουν σε μελέτη του θέματος, ώστε η ρύθμισή του στο μέλλον να μην βασίζεται σε συγκυριακά, αλλά σε αντικειμενικά δεδομένα και κριτήρια.

- ◆ Παραχώρηση ποσού ύψους €100.000 για σκοπούς διαφώτισης, χωρίς να τίθενται οποιαδήποτε κριτήρια, τα οποία θα πρέπει να πληρούνται ως προϋπόθεση για την παραχώρηση της εν λόγω χρηματοδότησης στα πολιτικά κόμματα.

Εισηγηθήκαμε όπως επανεξεταστεί η αναγκαιότητα καταβολής του εν λόγω ποσού στα πολιτικά κόμματα ή εναλλακτικά να τεθούν κριτήρια που πρέπει να πληρούνται για την παραχώρηση του.

- ◆ Τα κοινοβουλευτικά κόμματα προβαίνουν σε πρόσληψη πρόσθετου συνεργάτη, σε περίπτωση απουσίας κάποιου συνεργάτη με άδεια (π.χ. τοκετού), κάτι που δεν προβλέπεται στον περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμο (Ν.41(Ι)/2019).

- ◆ Το ποσοστό 3% που αποκόπτεται από τον μισθό των κοινοβουλευτικών συνεργατών, το οποίο προνοείται για σκοπούς φιλοδωρήματος στο άρθρο 10(4) του περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου (Ν.41(Ι)/2019), δεν κατατίθεται για ενίσχυση των ταμείων από τα οποία θα καταβληθεί το φιλοδώρημα, όπως προνοείται στην νομοθεσία, αλλά μειώνεται το ποσό των μισθών που χρεώνεται στο Κονδύλι «Χορηγία πολιτικών κομμάτων».

- ◆ Η αναγνώριση της προϋπηρεσίας των κοινοβουλευτικών συνεργατών για σκοπούς φιλοδωρήματος δημιουργεί πρόσθετο κόστος περίπου €1,7 εκ.

- ◆ Η αποζημίωση, τα επιδόματα και τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Μελών της ΒτΑ χρήζουν τροποποίησης/εκσυγχρονισμού.

- ◆ Γίνονται αποκοπές από τους Βουλευτές για εισφορές στα πολιτικά κόμματα, χωρίς την γραπτή συγκατάθεσή τους, αλλά κατόπιν αιτήματος του προέδρου ή του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του κόμματος.

Επισημάναμε ότι για τις αποκοπές αυτές θα πρέπει να προσκομίζεται γραπτή συγκατάθεση του κάθε Βουλευτή και όχι αίτημα από το κοινοβουλευτικό κόμμα.

- ◆ Δεν υπάρχουν Κανονισμοί που να διέπουν το ύψος των απολαβών των συμβούλων-συνεργατών του Προέδρου της ΒτΑ και άλλα θέματα, όπως καθήκοντα θέσης, σχετική πείρα, ακαδημαϊκά προσόντα κ.λπ., αλλά το ύψος των απολαβών των συμβούλων-συνεργατών και τα καθήκοντα της θέσης των πλείστων εξ αυτών καθορίζονται μόνο στη συμφωνία παροχής υπηρεσιών.

Εισηγηθήκαμε όπως θεσπιστεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, νομικό πλαίσιο και, στη βάση αυτού, Κανονισμοί αναφορικά με την αμοιβή και τα άλλα ωφελήματα των συμβούλων-συνεργατών του εκάστοτε Προέδρου της ΒτΑ. Επίσης, εισηγηθήκαμε, για σκοπούς διαφάνειας και χρηστής διοίκησης, όπως η αγορά υπηρεσιών γίνεται στη βάση καθορισμένων διαδικασιών στο επεξηγηματικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού, η ΒτΑ καθορίζει τις ανάγκες της σε συμβούλους-συνεργάτες, το ύψος της αμοιβής τους ανάλογα με τα καθήκοντα της θέσης και τα απαραίτητα τους προσόντα και στη συνέχεια δημοσιοποιούνται τα ονόματα, τα προσόντα, η θέση και η αμοιβή των συμβούλων που επιλέγονται.

- ◆ Το έτος 2018, το άρθρο «Αμοιβή Συμβούλων» του Προϋπολογισμού παρουσίασε υπέρβαση ύψους €65.972.
- ◆ Οι συμφωνίες παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από τον Πρόεδρο της ΒτΑ με τους συμβούλους-συνεργάτες δεν κοινοποιούνται στον Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΔΥΚΑ) και στον Έφορο Φορολογίας (ΕΦ).

Εισηγηθήκαμε όπως γίνεται κοινοποίηση των συμφωνιών στον ΔΥΚΑ και στον ΕΦ.

- ◆ Διενέργεια δαπανών, κατόπιν οδηγιών του Προέδρου της ΒτΑ, ως οικονομική βοήθεια σε φυσικά πρόσωπα και εισφορές σε διάφορους συνδέσμους.

Εισηγηθήκαμε όπως γίνονται από σχετικά θεσμοθετημένα Κονδύλια του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για σκοπούς διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των πολιτών/φορέων. Εκφράζουμε επιφυλάξεις κατά πόσο τέτοιο κονδύλι είναι σύμφωνο με το Σύνταγμα αφού το Άρθρο 61 του Συντάγματος περιορίζει την εξουσία της Βουλής στο νομοθετείν.

- ◆ Σύναψη από τη ΒτΑ συμφωνίας παροχής υπηρεσιών με δημοσιογράφο συνεργάτη αορίστου χρόνου του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (ΡΙΚ), με ετήσια αποζημίωση ύψους €63.000, στον οποίο παραχωρήθηκε από το Ίδρυμα άδεια άνευ απολαβών, η οποία δεν είναι σύνομη.

Εισηγηθήκαμε όπως ληφθούν όλες οι δέουσες ενέργειες, σε συνεννόηση με το ΡΙΚ, για συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία.

- ◆ Σημαντικές δαπάνες για έξοδα φιλοξενίας χρεώνονται από την καντίνα της ΒτΑ κατά τις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, χωρίς επαρκή έλεγχο.

Εισηγηθήκαμε όπως για κάθε τιμολόγιο, που αφορά σε κεραστικά που προσφέρθηκαν από τις Διευθύνσεις της ΒτΑ, το οποίο προσκομίζεται για πληρωμή, να επισυνάπτεται σχετική σημείωση από τις Διευθύνσεις της ΒτΑ, με τα ονόματα και κεραστικά που προσφέρθηκαν, ενώ για κάθε τιμολόγιο που αφορά στις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, να προσκομίζεται αντίγραφο του παρουσιολογίου, στο οποίο θα σημειώνονται όλοι οι παρευρισκόμενοι (Βουλευτές, υπηρεσιακοί, δημοσιογράφοι και προσκεκλημένοι) της κάθε συνεδρίας, για να ελέγχεται/αντιπαραβάλλεται ο αριθμός των παρευρισκομένων με τον αριθμό των κεραστικών που χρεώθηκαν από το λογιστήριο της ΒτΑ.

- ◆ Αγορά δώρων σε φιλοξενούμενους, χωρίς τη ζήτηση προσφορών, σε αντίθεση με τις πρόνοιες του άρθρου 90(1)(β) του Νόμου 73(Ι)/2016.

Εισηγηθήκαμε όπως η Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης προβαίνει στη ζήτηση προσφορών, από περιορισμένο αριθμό οικονομικών φορέων, για αγορά των δώρων τα οποία αναμένεται να δοθούν στους φιλοξενούμενους κατά τη διάρκεια του έτους.

- ◆ Σημαντική απόκλιση της πραγματικής δαπάνης από τα προϋπολογισθέντα ποσά για το Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια & Άλλα Γεγονότα».

Εισηγηθήκαμε όπως ο Προϋπολογισμός ετοιμάζεται πιο ορθολογιστικά και με τη δέουσα προσοχή.

- ◆ Μη έγκαιρη κράτηση αεροπορικών εισιτηρίων για υπηρεσιακά ταξίδια, με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους για ταξίδια στο εξωτερικό.

Εισηγηθήκαμε ότι θα πρέπει να γίνεται, κατά το δυνατόν, καλύτερος προγραμματισμός από τους Βουλευτές, έτσι ώστε να γίνεται έγκαιρα η κράτηση των αεροπορικών εισιτηρίων και να επιτυγχάνονται οι πιο συμφέρουσες τιμές.

- ◆ Μη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους, σε αντίθεση με τις σχετικές εγκυκλίους του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

Επισημάναμε ότι θα πρέπει να υπάρξει συμμόρφωση με τις πρόνοιες των διατάξεων της εγκυκλίου που διέπουν τον έλεγχο του ωραρίου της Δημόσιας Υπηρεσίας.

2. Εισαγωγή

Στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας γίνεται σαφής διάκριση των τριών πολιτειακών εξουσιών. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και το Υπουργικό Συμβούλιο, η δικαστική από τα δικαστήρια της Δημοκρατίας και η νομοθετική εξουσία από τη ΒτΑ και τις Κοινοτικές Συνελεύσεις. Ο αριθμός των βουλευτών, σύμφωνα με το Σύνταγμα, οριζόταν στους πενήντα, από τους οποίους οι τριάντα πέντε (70%) εκλέγονταν από την Ελληνική κοινότητα και οι δεκαπέντε (30%) από την Τουρκική κοινότητα.

Μετά τις διακοινοτικές ταραχές που σημειώθηκαν τον Δεκέμβριο του 1963, οι δεκαπέντε Τουρκοκύπριοι βουλευτές αποχώρησαν και έκτοτε οι έδρες τους παραμένουν κενές. Αποχώρησαν επίσης όλοι οι Τουρκοκύπριοι που κατείχαν πολιτειακά αξιώματα ή θέση στον δημόσιο τομέα. Η Βουλή συνέχισε να λειτουργεί, με βάση τις ισχύουσες συνταγματικές ρυθμίσεις, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν κατά καιρούς από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Τα επόμενα χρόνια σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις στην Κυπριακή πολιτειακή ζωή. Τις θέσεις των τριών Τουρκοκύπριων Υπουργών που αποχώρησαν κατέλαβαν Ελληνοκύπριοι Υπουργοί και οι αρμοδιότητες του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου μεταβιβάστηκαν στο Ανώτατο Δικαστήριο. Τον Μάρτιο του 1965, με Νόμο που θέσπισε η ΒτΑ, οι νομοθετικές αρμοδιότητες της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης μεταβιβάστηκαν στη ΒτΑ, οι αρμοδιότητές της επί εκπαιδευτικών, μορφωτικών και διδακτικών θεμάτων στο συνιστώμενο, με βάση τον ίδιο Νόμο, Υπουργείο Παιδείας και οι υπόλοιπες διοικητικές της αρμοδιότητες στα άλλα συναφή Υπουργεία.

Σημαντικό σταθμό στην ιστορία του Κοινοβουλίου αποτελεί η απόφαση που έλαβε η ΒτΑ στις 20 Ιουνίου 1985 για αύξηση του αριθμού των βουλευτών σε ογδόντα, από τους οποίους οι πενήντα έξι εκλέγονται από την Ελληνική κοινότητα και οι είκοσι τέσσερις από την Τουρκική κοινότητα, για να διατηρείται η προβλεπόμενη από το Σύνταγμα αναλογία του 70% προς 30%. Η απόφαση αυτή λήφθηκε κατ' επίκληση του δικαίου της ανάγκης, αφού το Σύνταγμα επιτάσσει χωριστή πλειοψηφία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων βουλευτών για τη σχετική τροποποίηση.

Με βάση την ενδέκατη τροποποίηση του Συντάγματος, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 19.7.2019, το άρθρο 167 του Συντάγματος τροποποιήθηκε με την προσθήκη των ακόλουθων νέων παραγράφων:

«7. Ο Προϋπολογισμός της ΒτΑ, συντασσόμενος υπό του Προέδρου της Βουλής συμφώνως των ευρύτερων δημοσιονομικών συνθηκών και τηρουμένων των εκάστοτε καθοριζομένων από την Εκτελεστική Εξουσία ανωτάτων ορίων δαπανών, συνιστά διακριτό μέρος του Προϋπολογισμού της Δημοκρατίας, υποβάλλεται στη Βουλή προς έγκρισιν δι' αποφάσεως λαμβανομένης κατά τη συνήθη διαδικασία υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που αναφέρονται στη σύνταξή του, ακολούθως δε καταχωρίζεται αυτούσιος στον Προϋπολογισμό της Δημοκρατίας για το οικονομικό έτος στο οποίο ούτος αφορά και με τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας καθίσταται κατά πάντα εκτελεστός.

8. Νόμος θέλει προβλέψει τα περί της εκτελέσεως του Προϋπολογισμού της ΒτΑ και περί της καθιδρύσεως αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου, ως και περί οποιουδήποτε άλλου συναφούς ζητήματος επί τω σκοπώ διασφαλίσεως της πλήρους οικονομικής αυτονομίας της ΒτΑ».

Οργάνωση των Υπηρεσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων

- ◆ Γραφείο Προέδρου της ΒτΑ
- ◆ Γραφείο Γενικού Διευθυντή (ΓΔ) της ΒτΑ
- ◆ Υπηρεσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών
- ◆ Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων
- ◆ Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων
- ◆ Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων
- ◆ Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης
- ◆ Υπηρεσία Επικοινωνίας
- ◆ Στενογράφοι
- ◆ Διοικητικό και Γραμματειακό Προσωπικό
- ◆ Αρχείο
- ◆ Βιβλιοθήκη
- ◆ Κλητήρες και τηλεφωνήτριες

Υπηρεσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών

Η Υπηρεσία Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι υπεύθυνη για την προώθηση των εν γένει διαδικασιών για την παραγωγή του νομοθετικού έργου της ΒτΑ και τη διεκπεραίωση όλων των εργασιών που αφορούν στη λειτουργία και υποστήριξη του έργου των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων

Η Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την ανάπτυξη των πολιτικών, πολιτιστικών, οικονομικών και ευρύτερων σχέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας με άλλες χώρες στο διμερές και πολυμερές κοινοβουλευτικό επίπεδο.

Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων

Η Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων στηρίζει το έργο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων με ιδιαίτερη έμφαση στην εναρμόνιση της Κυπριακής νομοθεσίας με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

Η Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων είναι αρμόδια για τη γλωσσική επιμέλεια, την ευρετηρίαση και την έκδοση των πρακτικών της ολομέλειας της ΒτΑ, καθώς και για τη γλωσσική επιμέλεια όλων των κειμένων που εκδίδει η ΒτΑ. Επίσης, ασχολείται με την πραγματοποίηση εκδόσεων και ενημερωτικών φυλλαδίων που αποφασίζει η ΒτΑ στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της.

Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης

Η Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης είναι αρμόδια για τον συντονισμό και την αποτελεσματική διεξαγωγή της διαχείρισης των δαπανών της ΒτΑ, συμπεριλαμβανομένης της ετοιμασίας του ετήσιου Προϋπολογισμού, του ελέγχου των διενεργούμενων δαπανών και προσόδων.

Υπηρεσία Επικοινωνίας

Η Υπηρεσία Επικοινωνίας έχει, μεταξύ άλλων, την ευθύνη να ενημερώνει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) και τους πολίτες, σχετικά με τις δραστηριότητες της ΒτΑ, να ασκεί καθήκοντα επικοινωνίας και επαφής με τα ΜΜΕ και την ευθύνη διευκόλυνσης των δημοσιογράφων στο έργο τους και της επικοινωνίας με διεθνείς κοινοβουλευτικούς οργανισμούς και εθνικά κοινοβούλια στον τομέα της ενημέρωσης του κοινού και των ΜΜΕ. Επίσης, έχει την ευθύνη για τον σχεδιασμό, την καλλιτεχνική επεξεργασία και επιμέλεια των εκδόσεων της ΒτΑ, την ενημέρωση και διαχείριση της ιστοσελίδας της ΒτΑ, καθώς και της ψηφιοποίησης και διαχείρισης εγγράφων και την ηχογράφηση- οπτικογράφηση συνεδριάσεων και άλλων γεγονότων, με σκοπό την τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου.

Ο πολιτικός ρόλος και οι αρμοδιότητες της Βουλής των Αντιπροσώπων

Αναθέωση του Συντάγματος

Μια από τις σημαντικότερες αρμοδιότητες της ΒτΑ είναι το δικαίωμά της να αναθεωρεί το Σύνταγμα, τον υπέρτατο Νόμο του κράτους. Από την αναθέωση εξαιρούνται τα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος, που καθορίζουν τη μορφή του πολιτεύματος ως προεδρικής Δημοκρατίας, με Έλληνα Πρόεδρο και Τούρκο Αντιπρόεδρο, καθώς και όλες τις διατάξεις που διασφαλίζουν τον δικοινοτικό χαρακτήρα του κράτους και την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Θέσπιση νομοθεσίας

Η ΒτΑ είναι κατεξοχήν νομοθετικό όργανο. Η νομοθετική της λειτουργία συνίσταται στη θέσπιση, τροποποίηση ή κατάργηση κανόνων δικαίου. Η προτεινόμενη νομοθεσία υποβάλλεται στη ΒτΑ υπό μορφή σχεδίων Νόμου (νομοσχέδια και προτάσεις Νόμου). Το δικαίωμα της υποβολής νομοσχεδίων ανήκει, σύμφωνα με το Σύνταγμα, στους Υπουργούς και των προτάσεων Νόμου στους Βουλευτές, με τον περιορισμό ότι αυτές δεν συνεπάγονται αύξηση των δαπανών που προβλέπονται από τον Προϋπολογισμό. Οι Νόμοι και οι αποφάσεις της ΒτΑ ψηφίζονται με απλή πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων Βουλευτών.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για την έγκριση από τη ΒτΑ της δευτερογενούς νομοθεσίας (Κανονισμών που εκδίδονται δυνάμει των οικείων Νόμων και δημόσιων εγγράφων που κατατίθενται στο σώμα), καθώς και για την κύρωση διεθνών συνθηκών και συμβάσεων. Η διαπραγμάτευση και η υπογραφή κάθε συνθήκης, σύμβασης ή διεθνούς συμφωνίας γίνεται κατόπιν αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου, όμως δεν τίθεται σε ισχύ και δεν δεσμεύει τη Δημοκρατία, αν δεν κυρωθεί με Νόμο από τη ΒτΑ. Εξαιρούνται όσες αφορούν σε εμπορικά θέματα ή οικονομική συνεργασία.

Εκτός από τον νομοθετικό της ρόλο, η ΒτΑ ασκεί κοινοβουλευτικό έλεγχο, ελέγχει δηλαδή την κυβέρνηση και τα Μέλη της, με ποικίλους τρόπους και μέσα.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων επηρεάζει τη διαμόρφωση οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής

Η ΒτΑ, νομοθετώντας και ασκώντας την ελεγκτική της αρμοδιότητα, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη χάραξη και στην αναμόρφωση της εκάστοτε οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής, στον βαθμό που εκφράζεται με τον κρατικό Προϋπολογισμό. Οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου, ως προς την οικονομική διαχείριση του κράτους, είναι καθοριστικές, δεδομένου ότι ο ετήσιος κρατικός Προϋπολογισμός τυγχάνει της μελέτης και της έγκρισής του.

3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει, εν ονόματι της Δημοκρατίας, όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται δια Νόμου.

Επισημαίνεται ότι η ενδέκατη τροποποίηση του Συντάγματος που αναφέρεται στην παράγραφο 2 πιο πάνω, δεν επηρέασε καθ' οιονδήποτε τρόπο το άρθρο 116 του Συντάγματος και συνεπώς η εξουσία της ΒτΑ να συντάσσει τον δικό της Προϋπολογισμό ως διακριτό, αλλά αναπόσπαστο, μέρος του Προϋπολογισμού της Δημοκρατίας, δεν θέτει αυτήν εκτός του πεδίου ελέγχου του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας. Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και περί του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης τού οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Όσον αφορά ειδικότερα στη ΒτΑ, από τις πιο πάνω διατάξεις του Συντάγματος και των σχετικών Νόμων, προκύπτει ότι οι διεξαγόμενοι έλεγχοι αφορούν στις δαπάνες των Υπηρεσιών της ΒτΑ, περιλαμβανομένων χορηγιών προς πολιτικά κόμματα, όπως και τους μισθούς, επιδόματα και άλλα ωφελήματα των Βουλευτών, αλλά δεν αφορούν στη νομοθετική εργασία της ΒτΑ, ούτε και στον τρόπο πολιτικής δράσης, τις πράξεις ή παραλείψεις ή τις αποφάσεις ή τη συμπεριφορά των Βουλευτών κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

3.2 Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του παρόντος ελέγχου αποτελεί η εξέταση κατά πόσο η ΒτΑ διασφαλίζει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

3.3 Ερωτήματα ελέγχου

- ♦ Κατά πόσο τα κονδύλια τα οποία παραχωρούνται στα πολιτικά κόμματα, είτε υπό μορφή απευθείας χρηματικής ενίσχυσης είτε για κάλυψη των μισθών κοινοβουλευτικών συνεργατών, βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια και διέπονται από την αναγκαία διαφάνεια.
- ♦ Κατά πόσο η αποζημίωση, τα επιδόματα και τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Βουλευτών βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια και διέπονται από την αναγκαία διαφάνεια.
- ♦ Κατά πόσο η πρόσληψη συνεργατών από τον Πρόεδρο της ΒτΑ βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια και διέπεται από την αναγκαία διαφάνεια
- ♦ Κατά πόσο οι διάφορες δαπάνες που γίνονται από τις Υπηρεσίες της ΒτΑ γίνονται στη βάση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, με διαφάνεια, και κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό.

3.4 Μεθοδολογία

3.4.1 Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs), που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs), που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”).

Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών Προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών Προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ◆ ISSAI 100 – Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα
- ◆ ISSAI 300 – Αρχές Διαχειριστικού Ελέγχου
- ◆ ISSAI 400 – Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης

Το ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο, όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η αρχή της οικονομίας εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η αρχή της αποδοτικότητας εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η αρχή της αποτελεσματικότητας εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιό τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

3.4.2 Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη ΒτΑ, σε επισκόπηση εγγράφων, μητρώων και αρχείων αλληλογραφίας και στη διενέργεια συναντήσεων με τη Διεύθυνση και το προσωπικό της ΒτΑ.

Ο έλεγχος καλύπτει το έτος 2018, εκτός όπου ρητά αναφέρεται διαφορετικά.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στον Γενικό Διευθυντή της ΒτΑ και οι απόψεις του ενσωματώθηκαν, όπου ενδείκνυτο, στην παρούσα Έκθεση.

3.5 Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν, ως αρχές και κανόνες, τα ακόλουθα:

- ◆ Ο περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.38(Ι)/2014) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και εγκύκλιοι.

- ◆ Ο περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμος (Ν.175(Ι)/2012).
- ◆ Ο περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος (Ν.41(Ι)/2019)
- ◆ Ο περί Υπουργών και του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων (Αποζημίωση) Νόμος (Ν.22/1960).
- ◆ Ο περί Συντάξεων (Ορισμένοι Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας) Νόμος (Ν.49(Ι)/1980) και ο περί Συντάξεων Κρατικών Αξιωματούχων (Γενικές Αρχές) Νόμος (Ν.88(Ι)/2011).
- ◆ Ο περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος (Ν.73(Ι)/2016) και οι δυνάμει αυτού εκδοθέντες Κανονισμοί και εγκύκλιοι, περιλαμβανομένου του οδηγού βέλτιστων πρακτικών που έχει εκδώσει η Αρμόδια Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.

4. Ευρήματα και συστάσεις

4.1 Κρατική χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων

Τα κοινοβουλευτικά κόμματα και οι οργανώσεις νεολαίας τους τυγχάνουν κρατικής χρηματοδότησης, μέσω τριών άρθρων του Προϋπολογισμού της ΒτΑ, ως εξής:

Περιγραφή	Ποσό Προϋπολογισμού 2019
	€
Χορηγία πολιτικών κομμάτων	10.426.451
Συνέδρια, σεμινάρια στο εξωτερικό (χορηγία κομμάτων για διαφώτιση)	100.000
Επιχορηγήσεις Οργανώσεων Νεολαίας	314.640
Σύνολο	10.841.091

Από τον έλεγχο έχουν προκύψει τα ακόλουθα:

α. Χορηγία των πολιτικών κομμάτων. Μέχρι τις 21.3.2019, η παροχή κρατικής χορηγίας στα πολιτικά κόμματα και ο τρόπος κατανομής της σε αυτά ήταν θεσμοθετημένη, μόνο με βάση τον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο, χωρίς ειδική πρόνοια/αναφορά σε χορηγία για αντιμισθία κοινοβουλευτικών συνεργατών. Στον Νόμο αυτό αναφέρεται ότι τα κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν τακτική χρηματοδότηση, το ύψος της οποίας καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και περιλαμβάνεται στον κρατικό Προϋπολογισμό και το σύνολό της κατανέμεται ως ακολούθως:

- ♦ Ποσοστό ύψους δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της τακτικής χρηματοδότησης καταβάλλεται ισόποσα και
- ♦ το υπόλοιπο μέρος καταβάλλεται κατ' αναλογία των ποσοστών που έλαβαν στις τελευταίες εκλογές που διεξήχθησαν δυνάμει των διατάξεων των περί Εκλογής Μελών της ΒτΑ Νόμων.

Επίσης, τρεις (3) μήνες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των βουλευτικών εκλογών, τα κοινοβουλευτικά κόμματα λαμβάνουν χορηγία, το ύψος της οποίας καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και κατανέμεται κατ' αναλογία των ποσοστών που έλαβαν στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. Το ίδιο ισχύει για οποιαδήποτε χορηγία ήθελε αποφασιστεί από το Υπουργικό Συμβούλιο να παραχωρηθεί, για οποιεσδήποτε άλλες εκλογές διενεργούνται στη Δημοκρατία.

Τα μη κοινοβουλευτικά κόμματα δικαιούνται να λαμβάνουν χορηγία, εφόσον διεκδικούν τις βουλευτικές εκλογές, για τις οποίες αιτούνται χορηγία, με υποψηφίους που αντιστοιχούν τουλάχιστον σε ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) των εδρών για κάθε εκλογική περιφέρεια και έχουν εξασφαλίσει ποσοστό τουλάχιστον τρία τοις εκατό (3%) στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές ή εξασφαλίζουν ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) στις βουλευτικές εκλογές τις οποίες αφορά η χορηγία.

Από τις 22.3.2019, η χρηματοδότηση για την κάλυψη της δαπάνης εργοδότησης των κοινοβουλευτικών συνεργατών καλύπτεται από το άρθρο 9 του περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου (Ν.41(Ι)/2019), το οποίο προνοεί ότι τόσο τα κοινοβουλευτικά κόμματα όσο και οι Βουλευτές που δεν ανήκουν σε κοινοβουλευτικό κόμμα και οι αντιπρόσωποι λαμβάνουν χρηματοδότηση για την εργοδότηση κοινοβουλευτικού συνεργάτη, η οποία προβλέπεται στον κρατικό Προϋπολογισμό. Στον Προϋπολογισμό της ΒτΑ, στο άρθρο «Χορηγία των πολιτικών κομμάτων» στις επεξηγήσεις, καθορίζεται συγκεκριμένο ποσό που κατανέμεται για τους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες.

Σύμφωνα με τον περί Προϋπολογισμού Νόμο και τις πρόσθετες πιστώσεις που εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών, η χορηγία καταβάλλεται στα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στην ΒτΑ ως ακολούθως:

	2020*	2019*	2018	2017	2016	2015
	€	€	€	€	€	€
Βασική χορηγία (15% της τακτικής)	997.418	997.418	997.418**	612.668	612.668	1.037.433
Με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα	5.652.033	5.652.033	5.652.033	3.471.783	3.471.783	3.047.018
Τακτική χρηματοδότηση	6.649.451	6.649.451	6.649.451	4.084.451	4.084.451	4.084.451
Μίσθωση υπηρεσιών κοινοβουλευτικών συνεργατών	4.008.000	3.750.000	3.750.000	3.750.000	3.513.000	2.749.000
Κάλυψη των συνεισφορών των κομμάτων στα αντίστοιχα πολιτικά κόμματα της ΕΕ ***	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000
Σύνολο χρηματοδότησης	10.684.451	10.426.451	10.426.451	7.861.451	7.624.451	6.860.451
Έκτακτη χορηγία για τις προεδρικές/βουλευτικές εκλογές	-----	-----	-----	2.565.000	2.565.000	-----
Σύνολο	10.684.451	10.426.451	10.426.451	10.426.451	10.189.451	6.860.451

* Για τα έτη 2019 και 2020 δίνονται τα ποσά που περιλαμβάνονται στον κρατικό Προϋπολογισμό.

** Παράδειγμα για το έτος 2018: €997.418 = €124.677,21 x 8 κοινοβουλευτικά κόμματα.

*** Σύμφωνα με τον Ν.175(Ι)/2012, στην κρατική χρηματοδότηση δεν περιλαμβάνεται το ποσό που το κράτος παραχωρεί στα πολιτικά κόμματα για κάλυψη των συνεισφορών τους στα αντίστοιχα πολιτικά κόμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ρυθμίζεται με σχετική πρόνοια στον ετήσιο Κρατικό Προϋπολογισμό.

Όπως προκύπτει από τον πιο πάνω πίνακα, η τακτική χρηματοδότηση προς τα πολιτικά κόμματα αυξήθηκε σημαντικά το 2018, σε σχέση με το 2017 κατά €2.565.000 (ποσοστό 62,7%). Ουσιαστικά, το 2018 δόθηκε ως αύξηση το ποσό των €2.565.000 που είχε δοθεί το 2017 ως έκτακτη χορηγία για σκοπούς των προεδρικών εκλογών και έκτοτε η έκτακτη αυτή χορηγία ενσωματώθηκε στην τακτική. Με βάση όμως τον περί Πολιτικών Κομμάτων Νόμο, στις βουλευτικές εκλογές του 2021 θα δοθεί πρόσθετη έκτακτη χορηγία στα κοινοβουλευτικά και μη κοινοβουλευτικά κόμματα.

Πρόσθετος λόγος αύξησης της χορηγίας προς τα πολιτικά κόμματα ήταν η αύξηση του αριθμού των κοινοβουλευτικών συνεργατών. Όπως προκύπτει από τον πιο κάτω πίνακα και όπως αναφέρεται εκτενέστερα και στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας για το έτος 2016, μέχρι τις 31.12.2015 το σύνολο των κοινοβουλευτικών συνεργατών ήταν 69 και από το 2016 αυξήθηκε στους 101, με αποτέλεσμα ο σχετικός Προϋπολογισμός να αυξηθεί περίπου κατά €1 εκ. ως ακολούθως:

Πολιτικά κόμματα	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών	Αριθμός Βουλευτών	Αριθμός Κοινοβουλευτικών Συνεργατών
	2018	2018	2017	2017	2016	2016	2015	2015
ΔΗΣΥ	18	28	18	28	18	28	20	22
ΑΚΕΛ	16	26	16	26	16	26	19	21
ΔΗΚΟ	10	17	10	17	9	16	8	10
ΕΔΕΚ	3	6	3	6	3	6	5	6
ΕΥΡΩΚΟ	--	--	--	--			1	2
Αλληλεγγύη	2	6	3	6	3	6	--	--
Κίνημα Οικολόγων Περιβαλλοντιστών	2	5	2	5	2	5	1	2
Συμμαχία Πολιτών	1	4	1	4	3	6	1	2
Ζ. Κουλίας	--	--	--	--			1	1
Α. Θεολόγου	1	1	1	1				
ΕΛΑΜ	2	5	2	5	2	5	--	--
Θρησκευτικοί Αντιπρόσωποι	3	3	3	3	3	3	3	3
Κενή θέση	1							
ΟΛΙΚΟ	59	101	59	101	59	101	59	69

Σύσταση: Όπως αναφέρθηκε και στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας αρ. ΒΑ/01/2018, που αφορούσε στο έτος 2017, θεωρούμε ότι η αύξηση της τακτικής χρηματοδότησης το 2018, πέραν του 50%, σε σχέση με το 2017, δεν είχε τεκμηριωθεί επαρκώς και δεν συνάδει με τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που διέρχεται η χώρα μας.

Εισηγηθήκαμε όπως οι Υπηρεσίες της ΒτΑ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών και τα κοινοβουλευτικά κόμματα, προχωρήσουν σε μελέτη του θέματος, ώστε η ρύθμισή του στο μέλλον να μην βασίζεται σε συγκυριακά, αλλά σε αντικειμενικά δεδομένα και κριτήρια.

Είναι άποψή μας, ότι η αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης δεν πρέπει να είναι άσχετη με το επιτρεπόμενο μέγιστο ύψος των ιδιωτικών εισφορών και ότι, εφόσον η κρατική χρηματοδότηση παραμείνει αυξημένη, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο μείωσης του ποσού των €50.000, που τίθεται στον Νόμο ως μέγιστο ποσό ιδιωτικής εισφοράς ανά έτος από το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Ειδικότερα, όσον αφορά στον αριθμό των κοινοβουλευτικών συνεργατών, για τους οποίους υπήρξε ρύθμιση θεμάτων εργοδοσίας με τον Νόμο 41(Ι)/2019, είναι άποψή μας ότι ρύθμισης θα πρέπει να τύχει και ο αριθμός τους, αφού σε διαφορετική περίπτωση υπάρχει ορατός κίνδυνος, όταν σε επόμενες βουλευτικές εκλογές αλλάξει η δύναμη κάποιων κομμάτων, να υπάρχει ανάγκη περαιτέρω αύξησης του συνολικού αριθμού των κοινοβουλευτικών συνεργατών. Για τούτο, εισηγηθήκαμε όπως η προτεινόμενη μελέτη και ο καθορισμός των κριτηρίων γίνει σύντομα, αλλά τα κριτήρια αυτά να ισχύσουν μετά τις επόμενες βουλευτικές εκλογές, ώστε η όποια ρύθμιση να μην επηρεαστεί από σημερινά συγκυριακά δεδομένα.

β. Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη Ειδική Έκθεση, κατόπιν εισήγησης της Υπηρεσίας μας και της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 79.593, ημερ. 7.10.2015, ποσό ύψους €100.000, το οποίο στο παρελθόν παραχωρούσε ετησίως για σκοπούς διαφώτισης η Υπουργική Επιτροπή Διαφώτισης, μέσω του Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών προς τα πολιτικά κόμματα, μεταφέρθηκε στον Προϋπολογισμό της ΒτΑ και χρεώνεται στο Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια στο Εξωτερικό», χωρίς ωστόσο να τίθενται οποιαδήποτε κριτήρια που θα πρέπει να πληρούνται ως προϋπόθεση, για την παραχώρηση της εν λόγω χρηματοδότησης στα πολιτικά κόμματα.

Αναφέρεται σχετικά ότι στο παρελθόν τα έξοδα των κομμάτων για τον σκοπό αυτό, καλύπτονταν μετά από σχετική αξιολόγηση για έγκριση ή απόρριψή τους από την Υπουργική Επιτροπή Διαφώτισης, η οποία με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 79.593, ημερ. 7.10.2015, καταργήθηκε.

Σύσταση: Όπως έχει σημειωθεί και στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας για το 2017, επειδή δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση που να διέπει την παραχώρηση και τον έλεγχο της ορθής αξιοποίησης από τα κόμματα του πιο πάνω ποσού, θα πρέπει να επανεξεταστεί η αναγκαιότητα καταβολής του στα πολιτικά κόμματα. Εάν και εφόσον κριθεί αναγκαία η συνέχιση καταβολής της πιο πάνω δαπάνης στα πολιτικά κόμματα, αυτή πρέπει να χρεώνεται στο Κονδύλι «Χορηγία πολιτικών κομμάτων» και όχι στο Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια στο Εξωτερικό».

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ενημέρωσε ότι, έχοντας γνώση των υποχρεώσεων των πολιτικών κομμάτων που απορρέουν από τη συμμετοχή τους σε διεθνείς πολιτικές ομάδες, αλλά και άλλες διεθνείς δραστηριότητες, εξακολουθεί να έχει την άποψη ότι το ποσό που καταβάλλεται θα πρέπει τουλάχιστον να συνεχιστεί.

Επίσης, ανέφερε ότι η άποψή μας για τη μεταφορά του ποσού αυτού από το Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια στο Εξωτερικό» στο Κονδύλι «Χορηγία Πολιτικών Κομμάτων», τους βρίσκει σύμφωνους, αφού ο έλεγχος της ορθής αξιοποίησης του ποσού αυτού θα είναι εφικτός στα πλαίσια του ελέγχου του συνολικού ποσού που χορηγείται στα κόμματα που γίνεται από την Υπηρεσία μας.

4.2 Αντιμισθία κοινοβουλευτικών συνεργατών

Καθ' όσον αφορά στην αντιμισθία των κοινοβουλευτικών συνεργατών, οι οποίοι εργοδοτούνται από τα πολιτικά κόμματα, μετά από συστάσεις που υποβλήθηκαν από την Υπηρεσία μας και τον Γενικό Εισαγγελέα, η ΒτΑ προέβη σε ψήφιση σχετικής νομοθεσίας, «Ο περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2019 (Ν.41(Ι)/2019)».

Από τον έλεγχο προέκυψε ότι μερικά θέματα χρήζουν περαιτέρω νομοθετικής ρύθμισης, όπως:

- ♦ **Κριτήρια για τον αριθμό των συνεργατών.** Όπως αναφέρεται πιο πάνω, στον Νόμο δεν υπάρχει πρόνοια για καθορισμό κριτηρίων αναφορικά με τον αριθμό των κοινοβουλευτικών συνεργατών που απασχολούν τα κοινοβουλευτικά κόμματα, όπως ήταν και η εισήγηση της Υπηρεσίας μας στην Ειδική Έκθεση για τον έλεγχο της ΒτΑ για το έτος 2017.

Σύσταση: Επαναλαμβάνεται η σύστασή μας, για καθορισμό κριτηρίων αναφορικά με τον αριθμό των συνεργατών που απασχολούν τα κοινοβουλευτικά κόμματα.

- ♦ **Πρόνοια για πρόσληψη αντικαταστάτη.** Παρατηρήθηκε ότι, τα κοινοβουλευτικά κόμματα προβαίνουν σε πρόσληψη πρόσθετου συνεργάτη, σε περίπτωση απουσίας κάποιου συνεργάτη με άδεια (π.χ. τοκετού), κάτι που δεν προβλέπεται στον εν λόγω Νόμο.

♦ **Φιλοδώρημα.** Σύμφωνα με το άρθρο 10 του πιο πάνω Νόμου:

«(1) Τηρουμένων των διατάξεων των εδαφίων (2) και (3), κοινοβουλευτικός συνεργάτης ο οποίος εργοδοτείται για τουλάχιστον τρία (3) έτη έχει δικαίωμα καταβολής εφάπαξ φιλοδωρήματος σε περίπτωση -

(α) Παραίτησής του,

(β) μη ανανέωσης ή τερματισμού της σύμβασης εργασίας του,

(γ) θανάτου του κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης εργασίας του.

(2) Το αναφερόμενο στο εδάφιο (1) φιλοδώρημα υπολογίζεται ως ακολούθως:

(α) Για τη χρονική περίοδο εργοδότησής του πριν από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου με βάση συντελεστή ενός δωδέκατου (1/12) επί των τελευταίων μηνιαίων απολαβών του για κάθε μήνα εργοδότησής του· και

(β) για τη χρονική περίοδο εργοδότησής του μετά από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου με βάση συντελεστή ενός δωδέκατου (1/12) του μέσου όρου των συνολικών μηνιαίων απολαβών του για κάθε μήνα εργοδότησής του:

(3) Το κοινοβουλευτικό κόμμα ή ο βουλευτής ή ο αντιπρόσωπος που εργοδοτεί κοινοβουλευτικό συνεργάτη καταβάλλει το αναφερόμενο στο εδάφιο (1) φιλοδώρημα στον κοινοβουλευτικό συνεργάτη κατά την ημερομηνία λήξης ή τερματισμού της σύμβασης εργασίας του ή της οικειοθελούς αποχώρησής του και, σε περίπτωση θανάτου του, καταβάλλει το φιλοδώρημα στον νόμιμο αντιπρόσωπό του το συντομότερο δυνατό.

(4) Από τις μηνιαίες απολαβές κάθε κοινοβουλευτικού συνεργάτη αποκόπτεται ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό ίσο με τρία επί τοις εκατό (3%) επί των μηνιαίων απολαβών του:

Νοείται ότι οι αποκοπές των κοινοβουλευτικών συνεργατών καταβάλλονται στην υπηρεσία που διενεργεί την καταβολή του φιλοδωρήματος: Νοείται περαιτέρω ότι, η αναφερόμενη στο παρόν άρθρο αποκοπή σκοπό έχει την ενίσχυση των ταμείων από τα οποία θα καταβληθεί το φιλοδώρημα.

(5) Οποιοδήποτε φιλοδώρημα έχει κερδηθεί με απασχόληση από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των διατάξεων του παρόντος Νόμου και μετά και καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, υπόκειται στην επιβολή φόρου εισοδήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου».

Από τον έλεγχο, σημειώνονται τα ακόλουθα:

- ♦ Το ποσοστό 3%, που προνοείται για σκοπούς φιλοδωρήματος στο άρθρο 10(4) για αποκοπή από τον μισθό των κοινοβουλευτικών συνεργατών, δεν κατατίθεται για ενίσχυση των ταμείων από τα οποία θα καταβληθεί το φιλοδώρημα, όπως προνοείται στη νομοθεσία, αλλά μειώνεται το ποσό των μισθών που χρεώνεται στο Κονδύλι «Χορηγία πολιτικών κομμάτων».
- ♦ Στον περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμο (Ν.41(Ι)/2019) - άρθρο 10(4) αναφέρεται ότι το ποσό των εν λόγω αποκοπών καταβάλλεται στην Υπηρεσία που διενεργεί την καταβολή του φιλοδωρήματος, χωρίς να κατονομάζεται η Υπηρεσία. Στο εδάφιο 3 το ίδιου άρθρου προνοείται ότι, το φιλοδώρημα καταβάλλεται από το κοινοβουλευτικό κόμμα ή τον Βουλευτή ή τον αντιπρόσωπο που εργοδοτεί τον κοινοβουλευτικό συνεργάτη.

Αναφέρεται ότι η ΒτΑ κατέβαλε ως φιλοδώρημα σε τέσσερις συνεργάτες που παραιτήθηκαν, συνολικό ποσό ύψους €75.594, το οποίο χρεώθηκε στον λογαριασμό «Χορηγία πολιτικών κομμάτων», ως ακολούθως:

Συνεργάτης	Πολιτικό κόμμα	Ποσό €	Ημερομηνία
A	ΔΗΣΥ	15.401	3.4.2019
B	ΔΗΣΥ	43.873	24.4.2019
Γ	ΑΚΕΛ	8.160	29.7.2019
Δ	ΑΚΕΛ	8.160	29.7.2019
ΟΛΙΚΟ		75.594	

Σημειώνεται ότι η αναγνώριση της προϋπηρεσίας των κοινοβουλευτικών συνεργατών, για σκοπούς παραχώρησης του φιλοδωρήματος, δημιουργεί πρόσθετο κόστος ύψους περίπου €1,7 εκ. για 63 κοινοβουλευτικούς συνεργάτες, που κατά την 22.3.2019 είχαν συμπληρώσει 36 μήνες υπηρεσίας.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στη σημείωση 33 του Προϋπολογισμού, αναφέρεται ότι στο άρθρο «Χορηγία πολιτικών κομμάτων» ποσό ύψους €3.750.000 κατανέμεται για μίσθωση κοινοβουλευτικών συνεργατών, χωρίς να γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στην καταβολή φιλοδωρήματος.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς πληροφόρησε ότι συμφωνεί ότι κάποια συγκεκριμένα θέματα χρήζουν περαιτέρω νομοθετικής ρύθμισης και ότι η ΒτΑ προτίθεται να τα ρυθμίσει αναλόγως. Όσον αφορά στη σημείωσή μας, σε σχέση με τον τρόπο καταβολής του φιλοδωρήματος και την αποκοπή του 3% από τον μισθό των κοινοβουλευτικών συνεργατών που προνοείται στο άρθρο 10(4), η θέση μας δεν τον βρίσκει σύμφωνο, επειδή η ΒτΑ, ως η Υπηρεσία που διενεργεί τη μισθοδοσία των Κοινοβουλευτικών Συνεργατών, εφαρμόζει τη νομοθεσία όπως αυτή αναφέρεται πιο πάνω. Αναφορικά με τη θέση της Υπηρεσίας μας, ότι δεν γίνεται οποιαδήποτε αναφορά στη σχετική σημείωση του Προϋπολογισμού, αυτό θα ληφθεί υπόψη κατά την ετοιμασία του επόμενου Προϋπολογισμού της ΒτΑ.

4.3 Αποζημίωση Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων

Στις 31.12.2018, η μηνιαία αποζημίωση των μελών της ΒτΑ ανερχόταν στο ποσό των €6.517, αποτελούμενο από αποδοχές ύψους €3.541, επίδομα παραστάσεως ύψους €1.951, καθώς και κατ' αποκοπή επίδομα €1.025 για γραμματειακές υπηρεσίες. Σημειώνεται ότι τόσο το επίδομα παραστάσεως όσο και το επίδομα για γραμματειακές υπηρεσίες θεωρούνται ως συντάξιμες απολαβές. Επίσης, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου καταβάλλεται μηνιαίως κατ' αποκοπή επίδομα οδοιπορικών ύψους €580 (€683 το 2016 μειωμένο κατά 15%), σε όλα τα Μέλη της ΒτΑ.

α. Επίδομα για γραμματειακές υπηρεσίες. Σύμφωνα με τον περί Υπουργών και του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των Μελών της ΒτΑ (Αποζημίωση) Νόμο 22/1960, όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 79(Ι)/1995, από το 1996 παραχωρείται στους Βουλευτές μηνιαίο επίδομα γραμματειακών υπηρεσιών ύψους £300 (€512,58), το οποίο από το έτος 2005 αναθεωρήθηκε σε £600 ή €1.025,16 (τροποποιητικός Νόμος 111(Ι)/2005). Το πιο πάνω επίδομα προορίζεται για κάλυψη των εξόδων εργοδότησης, από τους ίδιους τους Βουλευτές, ατόμων για παροχή γραμματειακών υπηρεσιών. Το

επίδομα αυτό είχε εισαχθεί προτού υπάρξει ο θεσμός του κοινοβουλευτικού συνεργάτη. Σημειώνεται, επίσης, ότι το πιο πάνω επίδομα θεωρείται συντάξιμη απολαβή.

β. Επίδομα παραστάσεως. Το επίδομα παραστάσεως των Βουλευτών ανερχόταν σε €1.951,22 μηνιαίως (€23.414 ετησίως). Σημειώνεται ότι το πιο πάνω επίδομα αυξάνεται με τις εκάστοτε τιμαριθμικές αναπροσαρμογές και θεωρείται συντάξιμη απολαβή.

γ. Οδοιπορικά Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων. Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 62.358, ημερ. 13.7.2005, καθορίστηκε ενιαίο κατ' αποκοπή ποσό αποζημίωσης, ύψους €580,92 (€683,44 μειωμένο κατά 15%) τον μήνα, έναντι οδοιπορικών εξόδων για όλα τα Μέλη της ΒτΑ, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής, για τη συμμετοχή τους στις συνεδρίες αλλά και σε άλλες εργασίες του Σώματος.

Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με προηγούμενη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 54.875, ημερ. 9.1.2002, καταβάλλονταν οδοιπορικά έξοδα μόνο για τα Μέλη της ΒτΑ που διέμεναν εκτός Λευκωσίας:

- ♦ Για όσα Μέλη διέμεναν στην Πάφο €384,43 τον μήνα.
- ♦ Για όσα Μέλη διέμεναν στη Λεμεσό ή στο Παραλίμνι €213,57 τον μήνα.
- ♦ Για όσα Μέλη διέμεναν στη Λάρνακα €128,15 τον μήνα.

Παρατηρήθηκε επίσης ότι το κατ' αποκοπή επίδομα καταβάλλεται και την καλοκαιρινή περίοδο που η ΒτΑ δεν συνεδριάζει ή λειτουργεί σε μειωμένους ρυθμούς.

Το πιο πάνω επίδομα καταβάλλεται εξ ολοκλήρου, ανεξαρτήτως της παρουσίας ή όχι των Μελών στις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και στην Ολομέλεια της ΒτΑ.

Σύσταση: Εφόσον το επίδομα για γραμματειακές υπηρεσίες (του οποίου ο σκοπός, ούτως ή άλλως, έχει καλυφθεί με τους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες) και το επίδομα παραστάσεως φορολογούνται και είναι συντάξιμα, θα πρέπει για σκοπούς διαφάνειας να ενσωματωθούν στην αποζημίωση των Βουλευτών και να αποτελούν μέρος αυτής. Το επίδομα οδοιπορικών προφανώς δεν μπορεί να θεωρείται ότι σχετίζεται με το πραγματικό κόστος οδοιπορικών για τη συμμετοχή των Βουλευτών στις συνεδρίες αλλά και σε άλλες εργασίες του Σώματος. Εισηγηθήκαμε όπως το ποσό αυτό συσχετιστεί με τα πραγματικά οδοιπορικά έξοδα των Βουλευτών. Αν θα παραμείνει υπό τη μορφή του κατ' αποκοπή ποσού, τότε θα πρέπει να περιοριστεί σημαντικά και να κατηγοριοποιηθεί ανά Επαρχία.

Η νομοθεσία που διέπει την αποζημίωση των Βουλευτών θα πρέπει να τροποποιηθεί/εκσυγχρονιστεί.

4.4 Συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων

Σύμφωνα με τον περί Συντάξεων (Ορισμένοι Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας) Νόμο 49(I)/1980 και τον περί Συντάξεων Κρατικών Αξιωματούχων (Γενικές Αρχές) Νόμο 88(I)/2011, καταβάλλεται σύνταξη και φιλοδώρημα στους Βουλευτές.

Σημειώνεται ότι το πιο πάνω φιλοδώρημα που λαμβάνουν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της ΒτΑ δεν υπόκειται στην επιβολή φόρου εισοδήματος, σε αντίθεση με τα ισχύοντα στους κρατικούς υπαλλήλους και υπαλλήλους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, για τους οποίους οποιοδήποτε εφάπαξ ποσό ή φιλοδώρημα κερδίζεται για την υπηρεσία τους από την 1.1.2013 και μετά, υπόκειται στην επιβολή φόρου εισοδήματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί της Φορολογίας

του Εισοδήματος Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται (άρθρο 8 του περί Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων Κρατικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα περιλαμβανομένων και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διατάξεις Γενικής Εφαρμογής) Νόμου 216(I)/2012).

Επιπλέον, η καταβολή της σύνταξης των Βουλευτών αρχίζει από το 60^ο έτος της ηλικίας τους, νοουμένου ότι δεν εξακολουθούν να είναι Βουλευτές ή να ασκούν οποιοδήποτε άλλο λειτούργημα ή αξίωμα στη Δημοκρατία και το φιλοδώρημα καταβάλλεται με τη λήξη της θητείας τους. Δεν εφαρμόστηκε οποιαδήποτε επέκταση της ηλικίας έναρξης καταβολής της σύνταξης, όπως καθορίστηκε για τους δημοσίους υπαλλήλους με τον Νόμο 216(I)/2012, για τους οποίους πλέον η υποχρεωτική ηλικία αφυπηρέτησης είναι η ηλικία των 65 ετών, στην οποία ξεκινά να καταβάλλεται η σύνταξη και το εφάπαξ χωρίς οποιαδήποτε αναλογική μείωση.

Η ένταξη των Βουλευτών το 1980 στο Κυβερνητικό Σχέδιο Συντάξεων είχε γίνει κατ' επίκληση του γεγονότος ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι απολάμβαναν ένα τέτοιο ωφέλημα. Το 2012, το επαγγελματικό σχέδιο σύνταξης των νεοεισερχόμενων δημοσίων υπαλλήλων καταργήθηκε, αφού, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Νόμου 216(I)/2012, οι νεοεισερχόμενοι υπάλληλοι στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα που προσλαμβάνονται από 1.10.2011 και μετά, δεν εντάσσονται σε Κυβερνητικό Σχέδιο Συντάξεων ή όμοιο με αυτό και ως εκ τούτου θα λαμβάνουν σύνταξη μόνο από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Παραταύτα, δεν ίσχυσε κάτι ανάλογο για τους Βουλευτές.

Σύσταση: Όσον αφορά στους Βουλευτές που θα εκλεγούν στο μέλλον, έχουμε την άποψη ότι δεν είναι αποδοτικό και οικονομικό να διατηρείται επαγγελματικό σχέδιο σύνταξης μόνο για ορισμένους κρατικούς αξιωματούχους και τους Βουλευτές. Ειδικά, εφόσον οι Βουλευτές δεν απαγορεύεται να εξασκούν οποιοδήποτε επάγγελμα κατά τη διάρκεια της θητείας τους, θα πρέπει, κατά την άποψή μας, κατ' αναλογία του Νόμου 216(I)/2012, να λαμβάνουν σύνταξη μόνο από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και να καταργηθεί και για αυτούς το επαγγελματικό σχέδιο σύνταξης, όπως επίσης για όλους τους άλλους κρατικούς αξιωματούχους (Υπουργούς, Δημάρχους, Εφόρους, Επιτρόπους κ.λπ.) που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου 216(I)/2012. Τούτο φυσικά θα ισχύει μόνο για μελλοντικούς Βουλευτές, όπως συνέβη με τους νεοεισερχόμενους υπαλλήλους.

Για τους υπηρετούντες Βουλευτές, είναι εισήγησή μας όπως, για σκοπούς εφαρμογής των αρχών της ίσης μεταχείρισης και ισονομίας, τα ωφελήματά τους, όπως και των άλλων αξιωματούχων του κράτους, που καθορίζονται στον περί Συντάξεων (Ορισμένοι Αξιωματούχοι της Δημοκρατίας) Νόμο 49(I)/1980 και τον περί Συντάξεων Κρατικών Αξιωματούχων (Γενικές Αρχές) Νόμο 88(I)/2011, θα πρέπει να αναθεωρηθούν και να εναρμονιστούν με τον περί Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων Κρατικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα περιλαμβανομένων και των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Διατάξεις Γενικής Εφαρμογής) Νόμο 216(I)/2012, που προνοεί φορολόγηση του εφάπαξ/φιλοδωρήματος και επέκταση της ηλικίας έναρξης καταβολής της σύνταξης στο 65^ο έτος.

Σημειώνεται ότι τα πιο πάνω θέματα αναφέρονται στις εκθέσεις ελέγχου της Υπηρεσίας μας από το 2014, χωρίς μέχρι σήμερα να ληφθούν οποιεσδήποτε αποφάσεις.

Για τα θέματα 4.1, 4.3 και 4.4, ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ανέφερε ότι τα εν λόγω θέματα ρυθμίζονται με σχετικές νομοθεσίες και αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, τις οποίες η ΒτΑ δεν μπορεί παρά να εφαρμόσει πιστά. Συνεπώς, οι οποιεσδήποτε τροποποιήσεις, μερικές από τις οποίες

περιγράφονται και στις συστάσεις μας, άπτονται πολιτικών αποφάσεων και μπορούν να ρυθμιστούν μόνο με την προώθηση ανάλογων νομοσχεδίων. Καθόσον αφορά στην αποζημίωση και τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των Μελών της ΒτΑ, επανέλαβε ότι η ΒτΑ βρίσκεται σε διάλογο με την εκτελεστική εξουσία, με πρόθεση τα θέματα να ρυθμιστούν και να τεθούν σε εφαρμογή με τη νέα κοινοβουλευτική σύνοδο.

Σημειώνεται ότι για το θέμα της επέκτασης της ηλικίας έναρξης καταβολής της σύνταξης, στο 65^ο έτος, εκκρεμεί στη ΒτΑ πρόταση Νόμου από το 2016, η οποία ακόμη δεν έχει συζητηθεί.

4.5 Εισφορά Βουλευτών στα πολιτικά κόμματα

Στην επιστολή μας, ημερ. 3.4.2017, σχετικά με το πιο πάνω θέμα, εκφράστηκε η άποψη ότι το Κράτος δεν θα πρέπει να αναλαμβάνει να διενεργεί τις μηνιαίες αποκοπές των εισφορών των Βουλευτών στα πολιτικά κόμματα από την αποζημίωση που λαμβάνουν και στη συνέχεια να τις εμβάζει στους αντίστοιχους τραπεζικούς λογαριασμούς των κοινοβουλευτικών κομμάτων, επειδή αφενός το Κράτος δεν υπέχει τέτοιας υποχρέωσης και αφετέρου η πρακτική αυτή δημιουργεί επιπρόσθετη λογιστική εργασία. Αναφέρθηκε, επίσης, ότι εάν οι Βουλευτές επιθυμούν να διενεργούν εισφορές στα πολιτικά κόμματα, θα πρέπει να το πράττουν από μόνοι τους.

Όπως αναφέρθηκε στην απαντητική επιστολή της τέως Γενικής Διευθύντριας της ΒτΑ, ημερ. 13.7.2017, το πιο πάνω θέμα βρισκόταν σε διαβούλευση με τις πολιτικές ομάδες που συμμετέχουν στη ΒτΑ. Κατόπιν της υπενθυμητικής επιστολής μας ημερ. 29.9.2017, σε μεταγενέστερη απαντητική επιστολή της, ημερ. 15.12.2017, μας πληροφόρησε ότι το πιο πάνω θέμα θα επανατεθεί για συζήτηση στη σύσκεψη των αρχηγών και εκπροσώπων των κοινοβουλευτικών κομμάτων, η οποία θα πραγματοποιηθεί μετά τις εκλογές για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ωστόσο, ο ΓΔ της ΒτΑ, με επιστολή του, ημερ. 9.7.2019, μας ενημέρωσε ότι «οι αρχηγοί ή/και εκπρόσωποι των κομμάτων επιθυμούν όπως η διαδικασία που ακολουθείται συνεχιστεί, αφού θεωρούν ότι αυτή είναι προς όφελος των κοινοβουλευτικών κομμάτων».

Σχετικά με το πιο πάνω θέμα, παρατηρήθηκε ότι γίνονται αποκοπές από τους Βουλευτές, χωρίς την γραπτή συγκατάθεσή τους, αλλά κατόπιν αιτήματος του Προέδρου ή του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του κόμματος.

Σύσταση: Επισημαίνουμε ότι για τις αποκοπές αυτές θα πρέπει να προσκομίζεται γραπτή συγκατάθεση του κάθε Βουλευτή και όχι αίτημα από το κοινοβουλευτικό κόμμα.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς πληροφόρησε ότι η σύστασή μας θα τεθεί υπόψη των κοινοβουλευτικών κομμάτων για τη νέα κοινοβουλευτική περίοδο.

4.6 Διαδικασία πρόσληψης συμβούλων-συνεργατών

Με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 78.396, ημερ. 17.2.2015, από το 2016 και μετά, ενσωματώθηκε σχετική σημείωση (με αρ. 38) στον περί Προϋπολογισμού Νόμο, η οποία προνοεί ότι:

«(α) Οι πιστώσεις κάτω από την υποομάδα 03551 (Άρθρο 03558.2) «Αμοιβή Συμβούλων» αποσκοπούν στην κάλυψη της αμοιβής των ειδικών συμβούλων-συνεργατών του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου και του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, η απασχόληση των οποίων θα είναι για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και θα τερματίζεται με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης ή την αποχώρηση του Προέδρου της Δημοκρατίας, των Υπουργών, του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω, του Κυβερνητικού Εκπροσώπου ή την αποχώρηση του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων ή νωρίτερα.

(β) Την ευθύνη για τη σύναψη και υλοποίηση της σύμβασης των συμβούλων-συνεργατών, σύμφωνα με τους όρους αυτής όπως αυτοί περιλαμβάνονται στο Πρότυπο Συμβόλαιο, αντίγραφο του οποίου επισυνάπτεται στο Επεξηγηματικό Υπόμνημα του Ετήσιου Προϋπολογισμού, έχει ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω για τον σύμβουλο-συνεργάτη του καθώς και για τους συμβούλους –συνεργάτες του Προέδρου της Δημοκρατίας, οι Υπουργοί για τους συμβούλους-συνεργάτες τους, ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος για τον σύμβουλο-συνεργάτη του και ο Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων για τους συμβούλους-συνεργάτες του».

Σύμφωνα με την υφιστάμενη διαδικασία που ακολουθείται, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω, ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, οι Υπουργοί και ο Πρόεδρος της ΒτΑ, επιλέγουν οι ίδιοι τους στενούς συνεργάτες τους.

Σημειώνεται, ωστόσο, ότι δεν υπάρχουν Κανονισμοί που να διέπουν το ύψος των απολαβών και θέματα, όπως καθήκοντα θέσης, σχετική πείρα, ακαδημαϊκά προσόντα κ.λπ., αλλά το ύψος των απολαβών των συμβούλων-συνεργατών και τα καθήκοντα της θέσης των πλείστων εξ αυτών καθορίζονται στη συμφωνία παροχής υπηρεσιών.

Κατά τη διάρκεια του 2018, ο Πρόεδρος της ΒτΑ απασχολούσε 16 άτομα με συνολικό κόστος €296.612, οι οποίοι επιλέγηκαν από τον Πρόεδρο της ΒτΑ για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο Γραφείο του. Αναφέρεται ότι, μεταξύ Νοεμβρίου 2018- Ιανουαρίου 2019, τερμάτισαν τις υπηρεσίες τους τρία άτομα.

Σημειώνεται ότι, την 1.2.2019, ο όρος 2.1 των υφιστάμενων συμφωνιών παροχής υπηρεσιών συμβούλου-συνεργάτη τροποποιήθηκε, ώστε να περιληφθεί αύξηση στην «ετήσια αποζημίωση». Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η ετήσια αμοιβή των συμβούλων-συνεργατών, πριν και μετά την αύξηση.

Αρ. συμβούλων-συνεργατών	Ετήσια αμοιβή μέχρι 31.1.2019	Ετήσια αμοιβή από 1.2.2019	Αύξηση
	€	€	€
1	6.000	9.600	3.600
1	36.600	38.400	1.800
10	15.300	15.576	276
1	63.000	63.000	--
13			

Από τον έλεγχο προέκυψαν τα ακόλουθα:

- ◆ Το άρθρο «Αμοιβή Συμβούλων» παρουσίασε υπέρβαση ύψους €65.972, η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι η αμοιβή συγκεκριμένου συμβούλου ύψους €65.879 χρεωνόταν στο άρθρο αυτό, αντί στο άρθρο «Αγορά Υπηρεσιών», όπως προνοείται στο σχετικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού.
- ◆ Στις πρόνοιες του πρότυπου συμβολαίου (παρ. 2.7 και 2.8) αναφέρεται ότι η μίσθωση των υπηρεσιών των συμβούλων δεν δημιουργεί οποιαδήποτε υπαλληλική σχέση. Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι οι πρόνοιες αυτές δεν αρκούν από μόνες τους για να διασφαλίσουν τη μη δημιουργία υπαλληλικής σχέσης. Ως γνωστό, τα κύρια χαρακτηριστικά που παραπέμπουν στην ύπαρξη υπαλληλικής σχέσης είναι:

- η δυνατότητα του εργοδότη να επιλέγει τον εργοδοτούμενό του,
  - ο καθορισμός της αμοιβής υπό τύπο μισθού ή ημερομισθίου,
  - το δικαίωμα του εργοδότη να εποπτεύει και ελέγχει τον τρόπο με τον οποίο ο εργοδοτούμενος διεξάγει την εργασία του, και
  - το δικαίωμα του εργοδότη να απολύει και/ή να τερματίζει τις υπηρεσίες του εργοδοτούμενου.
- ◆ Από τους συμβούλους-συνεργάτες αποκόπτεται αμοιβή για απουσία τους από την εργασία, κάτι που δεν συνάδει με τη μέθοδο αγοράς υπηρεσιών.
  - ◆ Οι συμφωνίες παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από τον Πρόεδρο της ΒτΑ με τους συμβούλους-συνεργάτες δεν κοινοποιούνται στον ΔΥΚΑ και στον ΕΦ.

Σημειώνεται σχετικά ότι ο όρος 2.2 των εν λόγω συμφωνιών προνοεί ότι: «Ο Συνεργάτης, ως αυτοεργοδοτούμενος, υποχρεούται να καταβάλλει ο ίδιος τον Φόρο Εισοδήματος και Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, καθώς και την εκ του Νόμου αναγκαία συνεισφορά στα Ταμεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Αμυντικής Θωράκισης και/ή οποιαδήποτε άλλη εκ του Νόμου εκάστοτε αναγκαία συνεισφορά και προς τούτο θα παρουσιάζει αντίγραφο των αποδείξεων πληρωμής στον συντονιστή του Γραφείου του Προέδρου της ΒτΑ, ως επίσης το σχετικό τιμολόγιο των υπηρεσιών του». Σημειώνεται ότι η πληρωμή των εν λόγω συμβούλων-συνεργατών γίνεται χωρίς την προσκόμιση των απαιτούμενων φορολογικών τιμολογίων.

Συστάσεις:

- (i) Να θεσπιστεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, νομικό πλαίσιο και, στη βάση αυτού, Κανονισμοί αναφορικά με την αμοιβή και τα άλλα ωφελήματα συμβούλων του εκάστοτε Προέδρου της ΒτΑ, όπως έχει γίνει με τους κοινοβουλευτικούς συνεργάτες.**
- (ii) Για σκοπούς διαφάνειας και χρηστής διοίκησης, στο επεξηγηματικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού, η ΒτΑ να καθορίζει τις ανάγκες του Προέδρου της σε συμβούλους-συνεργάτες, το ύψος της αμοιβής τους ανάλογα με τα καθήκοντα της θέσης και τα απαραίτητα προσόντα, ώστε αυτό να εγκρίνεται από την ΒτΑ κατά τη ψήφιση του Προϋπολογισμού. Ο Πρόεδρος της ΒτΑ να προβαίνει σε αγορά υπηρεσιών για κάλυψη των αναγκών αυτών, βάσει καθορισμένων διαδικασιών και για σκοπούς διαφάνειας να δημοσιοποιούνται τα ονόματα, τα προσόντα, η θέση και η αμοιβή των συμβούλων που επιλέγονται.**
- (iii) Κοινοποίηση των συμφωνιών παροχής υπηρεσιών στον ΔΥΚΑ και στον ΕΦ.**
- (iv) Προσκόμιση φορολογικών τιμολογίων από τους συμβούλους-συνεργάτες.**

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ενημέρωσε ότι η εκτελεστική εξουσία, και παρά την πρόταση του Προέδρου της ΒτΑ για θέσπιση νομοθεσίας για συνολική ρύθμιση του θέματος, καταθέτοντας παράλληλα και συγκεκριμένες εισηγήσεις με τρόπο που να αποκλείεται η ύπαρξη υπαλληλικής σχέσης, πρόσφατα αποφάσισε τη δημιουργία νέου Κονδυλίου στον Προϋπολογισμό με την ονομασία «Πολιτικοί Διορισμοί» και την ετοιμασία νέου πρότυπου συμβολαίου, το οποίο περιλαμβάνεται στο επεξηγηματικό υπόμνημα του Προϋπολογισμού.

4.7 Συμφωνία παροχής υπηρεσιών συνεργάτη

Στις 15.5.2019, ο Πρόεδρος της ΒτΑ προέβη σε σύναψη συμφωνίας παροχής υπηρεσιών, διάρκειας ενός έτους, για την περίοδο 15.5.2019-14.5.2020, με τον Α-δημοσιογράφο συνεργάτη αορίστου χρόνου του ΡΙΚ, με ετήσια αποζημίωση ύψους €63.000 (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ). Σημειώνεται ότι, ο Α εξασφάλισε άδεια άνευ απολαβών από το ΡΙΚ, για την περίοδο από 15.5.2019 μέχρι 21.8.2022.

Στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας αρ. 2/2019 για τον έλεγχο του ΡΙΚ, αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, ότι για τη χορήγηση αδειών σε υπαλλήλους του ΡΙΚ εφαρμόζονται, κατ' αναλογία, τα όσα ισχύουν για τους δημόσιους υπαλλήλους. Σύμφωνα με το άρθρο 20 των περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Χορήγηση Αδειών) Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 101/95), «άδεια απουσίας χωρίς απολαβές, είτε για λόγους δημοσίου συμφέροντος, είτε όχι, μπορεί να παραχωρηθεί στον υπάλληλο σύμφωνα με διατάξεις που καθορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο». Το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφασή του, ημερ. 8.11.2017, καθόρισε διατάξεις οι οποίες κοινοποιήθηκαν στη Δημόσια Υπηρεσία με σχετική εγκύκλιο του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, ημερ. 20.11.2017. Σύμφωνα με την υπό αναφορά εγκύκλιο, οι λόγοι για παραχώρηση άδειας άνευ απολαβών δεν κάλυπταν την περίπτωση του Α και συνεπώς η εν λόγω παραχώρηση άδειας άνευ απολαβών δεν ήταν σύλληπη, ούτε και εάν ακόμα ο Α ήταν μόνιμος υπάλληλος του ΡΙΚ. Επιπλέον, εκφράστηκε η θέση ότι η παραχώρηση άδειας άνευ απολαβών αποτελεί πρόκληση στο περί δικαίου αίσθημα, αφού συνιστά διπλοθεσία και μάλιστα για υπάλληλο που δεν είναι καν μόνιμος υπάλληλος. Αναφέρθηκε, επίσης, ότι στις 17.7.2019 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ο περί Απόσπασης Εργοδοτουμένων Αορίστου Χρόνου της Δημόσιας Υπηρεσίας και των Οργανισμών Δημόσιου Δικαίου Νόμος του 2019 (Ν.99(Ι)/2019), ο οποίος ρυθμίζει τη μετακίνηση εργοδοτουμένων αορίστου χρόνου από ημικρατικούς οργανισμούς προς το κεντρικό κράτος και αντίστροφα. Θα μπορούσε συνεπώς το ΡΙΚ να εξετάσει το ενδεχόμενο υπαγωγής της περίπτωσης του Α στις πρόνοιες του Νόμου αυτού, ώστε να μην απαιτηθεί η άδεια άνευ απολαβών από το ΡΙΚ.

Στη βάση των πιο πάνω, η Υπηρεσία μας εξέφρασε τη θέση ότι η απόφαση του Συμβουλίου του ΡΙΚ θα έπρεπε να επανεξεταστεί και να τερματιστεί η διπλοθεσία.

Σημειώνεται ότι, μέχρι σήμερα, το ΡΙΚ δεν έχει προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια. Σημειώνεται ότι ο Α, που σήμερα είναι παροχέας υπηρεσιών στη ΒτΑ, λαμβάνει αυξημένη μηνιαία αμοιβή κατά €750 περίπου (πριν την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος), σε σύγκριση με τον μισθό που λάμβανε στο ΡΙΚ. Η αμοιβή του Α χρεώνεται στο κονδύλι «Αμοιβή Συμβούλων» της ΒτΑ.

Σύσταση: Να ληφθούν όλες οι δέουσες ενέργειες, σε συνεννόηση με το ΡΙΚ, για συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία.

4.8 Άλλες δαπάνες

Όπως αναφέρθηκε και στην Ειδική Έκθεση αρ. ΒΑ/01/2018, για τον έλεγχο των λογαριασμών της ΒτΑ για το 2017, με οδηγίες του Προέδρου της ΒτΑ διενεργούνται δαπάνες για χορήγηση οικονομικής βοήθειας σε φυσικά πρόσωπα και εισφορές σε διάφορους συνδέσμους, οι οποίες επιβαρύνουν τον Προϋπολογισμό της ΒτΑ. Μέχρι το 2017, οι δαπάνες αυτές χρεώνονταν στο άρθρο –«Έκτακτα» (συνολική δαπάνη για τα έτη 2013-2017: €171.855), ενώ από το 2018, οι δαπάνες έχουν μεταφερθεί στο άρθρο – «Άλλες δαπάνες», με προϋπολογιζόμενο ποσό ύψους €27.900.

Κατά τη διάρκεια του 2018 διενεργήθηκαν πληρωμές ύψους €27.900, που, μεταξύ άλλων, αφορούσαν σε οικονομική βοήθεια ύψους €25.600 σε άτομα (για βιοποριστικούς λόγους, καθώς και λόγους υγείας) και σε εισφορές ύψους €2.300 σε συνδέσμους/κοινοφελή ιδρύματα, κατόπιν οδηγιών του Προέδρου της ΒτΑ.

Σύσταση: Επαναλαμβάνεται η σύστασή μας, όπως μελετηθεί η αναγκαιότητα, αλλά και συνταγματικότητα, καταβολής των πιο πάνω ποσών μέσω Κονδυλίων της ΒτΑ και όπως για σκοπούς διαφάνειας και χρηστής διοίκησης, τέτοιες δαπάνες γίνονται από σχετικά θεσμοθετημένα Κονδύλια του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Κατά την άποψη μας, η κοινωνική πολιτική του Κράτους θα πρέπει να ασκείται με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει, κατά το δυνατόν, διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των πολιτών/φορέων και της διαφάνειας και διασφάλιση ότι αυτή δεν θα τυγχάνει κατάχρησης από πρόσωπα/φορείς που δεν έχουν ανάγκη της αρωγής του Κράτους. Ενδεχομένως μάλιστα, η άσκηση κοινωνικής πολιτικής από τον Πρόεδρο της ΒτΑ να συγκρούεται με το άρθρο 61 του Συντάγματος το οποίο περιορίζει την εξουσία της Βουλής στο νομοθετίν.

Ο ΓΔ της ΒτΑ επανέλαβε τη θέση ότι η ύπαρξη του συγκεκριμένου Κονδυλίου κρίνεται απαραίτητη και ότι η διάθεση του ποσού αυτού γίνεται με φειδώ και σχολαστική διερεύνηση της κάθε περίπτωσης και από το Γραφείο του Προέδρου της ΒτΑ. Μας ενημέρωσε επίσης ότι σχετικός κατάλογος με τα ονόματα των ληπτών και των ποσών που λαμβάνουν τηρείται τόσο από το Γραφείο του Προέδρου της ΒτΑ όσο και από την Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης.

Σε περίπτωση που τέτοιο κονδύλι περιληφθεί σε επόμενο Προϋπολογισμό της ΒτΑ, η Υπηρεσία μας θα ζητήσει γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ως προς τη συνταγματικότητα της ύπαρξης τέτοιου κονδυλίου.

4.9 Φιλοξενία

Το κονδύλι της φιλοξενίας καλύπτει κυρίως τα έξοδα φιλοξενίας των προσκεκλημένων της ΒτΑ, που περιλαμβάνουν δαπάνες για ξενοδοχεία, μεταφορές με ταξί, γεύματα και δώρα, καθώς και τις πληρωμές προς την καντίνα για τα ποτά και σνακ που καταναλώνονται κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Σχετικά με το πιο πάνω Κονδύλι, παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

α. Προϋπολογισμός. Όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί, το αρχικό προϋπολογιζόμενο ποσό για το πιο πάνω Κονδύλι για το 2018 ανερχόταν στις €148.800 και με πρόσθετες πιστώσεις ύψους €50.000 (αύξηση κατά 34% του αρχικού Προϋπολογισμού) ανήλθε στις €198.800, ενώ οι πραγματικές δαπάνες για το έτος ανήλθαν στις €194.756. Εύλογα προκύπτει ότι η σύνταξη του Προϋπολογισμού δεν έγινε σε ορθολογιστική βάση, αφού μόνο οι δαπάνες για την καντίνα για το 2018 ανέρχονται σε €72.007.

	2018	2017	2016	2015
	€	€	€	€
Αρχικός Προϋπολογισμός	148.800	126.000	122.200	121.086
<u>Πλέον: Πρόσθετες πιστώσεις</u>	<u>50.000</u>	<u>120.000</u>	<u>60.000</u>	<u>100.000</u>
Τελικός Προϋπολογισμός	<u>198.800</u>	<u>246.000</u>	<u>182.200</u>	<u>221.086</u>
Πραγματικές δαπάνες	194.756	245.493	170.648	248.582

Σύσταση: Κατά την ετοιμασία των προτάσεων του Προϋπολογισμού της ΒτΑ, θα πρέπει οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες να αντικατοπτρίζουν τις αναμενόμενες πραγματικές δαπάνες.

β. Καντίνα. Η συνολική δαπάνη για κεραστικά (ποτά, σνακς κ.λπ.) που προσφέρθηκαν από την καντίνα για τα έτη 2015-2018 ανήλθε στο ποσό των €291.041 (€72.007 το 2018), από το οποίο, σύμφωνα με στοιχεία που μας έχουν δοθεί από το λογιστήριο της ΒτΑ, ποσό ύψους €245.850 αφορά σε κεραστικά που προσφέρθηκαν κατά τις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (€60.476 το 2018) και ποσό ύψους €45.191 (€11.531 το 2018) αφορά σε κεραστικά που προσφέρθηκαν σε άλλους φιλοξενούμενους της ΒτΑ και για διάφορες εκδηλώσεις.

Όπως έχει αναφερθεί και στις προηγούμενες Ειδικές Εκθέσεις μας, δεν φαίνεται να διενεργείται επαρκής έλεγχος για διαπίστωση κατά πόσο τα κεραστικά που χρεώνονται από την καντίνα της ΒτΑ είναι αυτά που πραγματικά έχουν καταναλωθεί (προσκομίζεται μόνο παρουσιολόγιο των προσκεκλημένων στις συνεδρίες).

Σύσταση: Εκφράζουμε και πάλι την άποψη ότι η δαπάνη για το κυλικείο είναι υπερβολική και θα πρέπει να γίνει σημαντική μείωση. Για σκοπούς ελέγχου της δαπάνης από το λογιστήριο της ΒτΑ θα πρέπει, για κάθε τιμολόγιο που αφορά σε κεραστικά που προσφέρθηκαν από τις Διευθύνσεις της ΒτΑ που προσκομίζεται για πληρωμή, να επισυνάπτεται σχετική σημείωση από τις Διευθύνσεις της ΒτΑ με τα ονόματα και κεραστικά που προσφέρθηκαν, ενώ για κάθε τιμολόγιο που αφορά στις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών να προσκομίζεται αντίγραφο του παρουσιολογίου, στο οποίο θα σημειώνονται όλοι οι παρευρισκόμενοι (Βουλευτές, υπηρεσιακοί, δημοσιογράφοι και προσκεκλημένοι) της κάθε συνεδρίας των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, για να ελέγχεται/αντιπαραβάλλεται ο αριθμός των παρευρισκόμενων με τον αριθμό των κεραστικών που χρεώθηκαν.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς πληροφόρησε ότι ο έλεγχος της δαπάνης που γίνεται από την Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης της ΒτΑ γίνεται με τη διαδικασία που καθορίστηκε κατά το παρελθόν με λειτουργούς της Υπηρεσίας μας και οι οποίες υιοθετούνται και εφαρμόζονται στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Η Υπηρεσία μας, ωστόσο, διαπιστώνει ότι οι συστάσεις της δεν έχουν υιοθετηθεί.

γ. Αγορά δώρων. Για τα έτη 2015-2018 προσφέρθηκαν δώρα σε φιλοξενούμενους συνολικής αξίας €39.919 (€9.412 το 2018, €14.336 το 2017, €8.272 το 2016 και €7.899 το 2015). Σημειώνεται ότι όλες οι πιο πάνω αγορές, ανέκαθεν, γίνονται από συγκεκριμένο χρυσοχοείο.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 90(1)(β) του Νόμου 73(Ι)/2016, για δημόσιες συμβάσεις, των οποίων η εκτιμώμενη αξία, εκτός Φ.Π.Α, δεν υπερβαίνει τις €15.000 για προμήθειες, η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητά την υποβολή γραπτών ή προφορικών προσφορών από περιορισμένο, κατά την κρίση της, αριθμό οικονομικών φορέων.

Σύσταση: Όπως έχει σημειωθεί και στην προηγούμενη Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας, για σκοπούς ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας, η Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης να προβαίνει στη ζήτηση προσφορών, από περιορισμένο αριθμό οικονομικών φορέων, για αγορά συγκεκριμένων δώρων, τα οποία αναμένεται να δοθούν στους φιλοξενούμενους κατά τη διάρκεια του έτους.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ενημέρωσε ότι η Υπηρεσία Οικονομικής Διαχείρισης της ΒτΑ προβαίνει σε ενέργειες που η διαδικασία απόκτησής τους, στο άμεσο μέλλον, θα συνάδει πλήρως με την κείμενη νομοθεσία.

4.10 Άρθρο «Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό»

Υποομάδα Δαπανών-Συνέδρια, Σεμινάρια & Άλλα Γεγονότα

α. Προϋπολογισμός και πραγματικές δαπάνες. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο αρχικός Προϋπολογισμός, οι μεταφορές πιστώσεων και οι πραγματικές δαπάνες, σύμφωνα με στοιχεία που λήφθηκαν από το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής και Οικονομικής Πληροφόρησης του Γενικού Λογιστηρίου:

	2018	2017	2016	2015
	€	€	€	€
Αρχικός Προϋπολογισμός	405.000	405.000	314.780	325.500
Πλέον: Μεταφορές	<u>300.000</u>	<u>248.000</u>	<u>150.000</u>	<u>280.000</u>
Τελικός Προϋπολογισμός	<u>705.000</u>	<u>653.000</u>	<u>564.780</u>	<u>605.500</u>
Πραγματικές δαπάνες*	712.481	720.912	580.031	560.235

*Στις πιο πάνω δαπάνες περιλαμβάνεται ποσό ύψους €100.000, το οποίο παραχωρείται στα πολιτικά κόμματα για σκοπούς διαφώτισης.

Κατά τα τελευταία τέσσερα έτη παρατηρείται συνεχής αύξηση των επιπρόσθετων μεταφορών, γεγονός που υποδηλοί ότι η σύνταξη του Προϋπολογισμού δεν φαίνεται να γίνεται πάνω σε ορθολογιστική βάση. Σημειώνεται, επίσης, ότι για το 2019 έχει προϋπολογιστεί ποσό ύψους €427.500 και μέχρι την 31.7.2019 έχουν ζητηθεί και παραχωρηθεί πρόσθετες πιστώσεις ύψους €400.000.

Η αύξηση οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των αποστολών στο εξωτερικό ή/και στην αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, οι αποστολές το 2018 ανήλθαν στις 116 και συμμετείχαν 307 άτομα, σε σύγκριση με 113 αποστολές και 339 άτομα το 2017, 92 αποστολές και 262 άτομα το 2016 και 107 αποστολές με 280 άτομα το 2015.

Σημειώνεται ότι παρόλο που δεν τίθεται θέμα υπέρβασης, εντούτοις θεωρούμε ότι ο Προϋπολογισμός πρέπει να ετοιμάζεται ορθολογιστικά και με τη δέουσα προσοχή.

β. Υπηρεσιακά ταξίδια. Από τον έλεγχο που διεξήχθη, σχετικά με τη διενέργεια υπηρεσιακών ταξιδιών, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Για την αγορά των αεροπορικών εισιτηρίων, το λογιστήριο της ΒτΑ συνεργάζεται με διάφορα ταξιδιωτικά γραφεία. Συγκεκριμένα, για την περίοδο 2013 μέχρι 2018 καταβλήθηκε για αγορά αεροπορικών εισιτηρίων συνολικό ποσό ύψους €1.448.067. Για τα έτη 2015-2018 καταβλήθηκαν τα πιο κάτω ποσά:

A/A	Ταξιδιωτικό γραφείο	2018	2017	2016	2015
		€	€	€	€
1	A	23.907	31.254	19.417	19.130
2	B	16.821	30.335	13.557	14.613
3	Γ	11.683	25.702	15.670	11.977
4	Δ	13.602	22.298	26.618	12.149
5	E	20.250	20.652	10.563	8.911

Α/Α	Ταξιδιωτικό γραφείο	2018	2017	2016	2015
		€	€	€	€
6	Z	24.095	20.552	14.521	14.834
7	H	12.803	19.778	11.635	25.027
8	Θ	23.987	18.728	11.824	15.786
9	I	1.380	18.475	6.881	11.846
10	K	21.527	17.265	16.981	5.797
11	Λ	20.939	16.800	12.774	14.561
12	M	16.267	15.932	12.591	17.519
13	N	23.803	15.219	8.545	13.517
14	Ξ	13.418	15.166	11.367	12.772
15	O	12.870	12.528	12.173	19.545
16	Π	-	-	6.061	7.296
17	P	-	-	-	10.277
18	Σ	17.462	-	-	-
19	T	8.446	-	-	-
20	Υ	721	-	-	-
	Σύνολο	283.981	300.684	209.178	235.557
	Αριθμός αποστολών	116	113	92	107
	Αριθμός εισιτηρίων	307	339	262	280

Σημειώνεται και πάλι ότι σε αρκετές περιπτώσεις το λογιστήριο ενημερώνεται για την πραγματοποίηση των υπηρεσιακών ταξιδιών από μέρους των Βουλευτών, λίγες μέρες πριν το ταξίδι και ως εκ τούτου οι απαιτούμενες ενέργειες για κράτηση αεροπορικών εισιτηρίων από το λογιστήριο της ΒτΑ δεν γίνονται έγκαιρα, έτσι ώστε το Κράτος να επωμισθεί χαμηλότερο κόστος. Σχετική είναι και η εγκύκλιος του Γενικού Λογιστηρίου αρ. 1762, ημερ. 27.9.2016.

Σύσταση: Επαναλαμβάνουμε τη σύστασή μας όπως γίνεται, κατά το δυνατόν, καλύτερος προγραμματισμός από τους Βουλευτές, έτσι ώστε τα αεροπορικά εισιτήρια να εκδίδονται έγκαιρα και να επιτυγχάνονται οι πιο συμφέρουσες τιμές, σύμφωνα και με την πιο πάνω εγκύκλιο.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ανέφερε ότι συμφωνεί με την παρατήρησή μας ότι η αγορά αεροπορικών εισιτηρίων για τις αποστολές της ΒτΑ πρέπει να γίνεται έγκαιρα, ώστε να μειωθεί το κόστος αγοράς τους και ότι για τον λόγο αυτό έχουν γίνει επανειλημμένα υποδείξεις προς τα Μέλη της ΒτΑ που μετέχουν σε αποστολές. Μας πληροφόρησε, όμως, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, κάποιες μη προβλέψιμες εξελίξεις, όπως η έκτακτη σύγκληση της ΒτΑ για συζήτηση σοβαρών θεμάτων ή οι κομματικές υποχρεώσεις εμποδίζουν την έγκαιρη αγορά εισιτηρίων.

Όπως πληροφορηθήκαμε, η ΒτΑ διατηρεί εταιρικούς λογαριασμούς με αεροπορικές εταιρείες και πιστώνεται με βαθμούς/μίλια για κάθε αεροπορικό ταξίδι που διενεργείται, έτσι ώστε με τη συγκέντρωση του απαιτούμενου αριθμού βαθμών/μιλιών, να εξαργυρώνονται από το λογιστήριο της ΒτΑ για τη δωρεάν απόκτηση αεροπορικών εισιτηρίων. Ζητήθηκε όπως μας ενημερώσουν κατά πόσο έγινε αξιοποίηση των συσσωρευμένων βαθμών/μιλιών για έκδοση δωρεάν αεροπορικών εισιτηρίων.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ενημέρωσε ότι η ΒτΑ διατηρεί εταιρικούς λογαριασμούς με αεροπορικές εταιρείες, πλην όμως ο μικρός αριθμός εισιτηρίων που διατίθενται από τις αεροπορικές εταιρείες, στα πλαίσια αυτών των λογαριασμών, αλλά και οι αυστηροί περιορισμοί που τίθενται, δεν τους επέτρεψαν, μέχρι τώρα, να εκμεταλλευτούν αυτή τη δυνατότητα.

4.11 Διατάξεις ελέγχου του χρόνου προσέλευσης των υπαλλήλων στην εργασία και αποχώρησής τους από αυτήν

Επί σειρά ετών, η Υπηρεσία μας επισημαίνει ότι ενώ στη ΒτΑ υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους, αυτό δεν χρησιμοποιείται, αλλά τηρείται μητρώο παρουσιών και η καταγραφή από το προσωπικό (εκτός από το διευθυντικό προσωπικό) γίνεται χειρόγραφα. Επισημαίνεται ότι η Υπηρεσία μας έθιξε το πιο πάνω θέμα και στην Ειδική Έκθεση αρ. ΒΑ/01/2018.

Στις 16.10.2002, το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφασή του αρ. 56.567 ενέκρινε την καθολική εφαρμογή ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους.

Το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού με την εγκύκλιό του αρ. 1459, ημερ. 3.10.2012, αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, αναφέρει τα ακόλουθα:

- ◆ Καταχωρούνται καθημερινά δύο χτυπήματα στη συσκευή. Στις περιπτώσεις μη προσκόμισης της κάρτας για οποιοδήποτε λόγο (περιλαμβανομένου και της απουσίας για υπηρεσιακούς λόγους), ο υπάλληλος υπογράφει στο ειδικό έντυπο «Ενημέρωση χρόνου προσέλευσης/αποχώρησης υπαλλήλου» και καταγράφει την ώρα προσέλευσης και αποχώρησής του. Η δήλωση αυτή προσυπογράφεται από τον οικείο Προϊστάμενο ή τον υπεύθυνο για τον σκοπό αυτό λειτουργό.
- ◆ Ειδική άδεια απουσίας μέχρι δύο ώρες δεν αποτελεί δικαίωμα του υπαλλήλου, αλλά παραχωρείται με την έγκριση του οικείου Προϊσταμένου, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.
- ◆ Όταν ένας υπάλληλος προσέλθει στην εργασία του ή αποχωρήσει εκτός πλαισίου του καθορισμένου ελαστικού ωραρίου, αυτό αποτελεί αδικαιολόγητη απουσία και δεν πρέπει να συγχέεται με τον τυχόν ελλειμματικό χρόνο των υπαλλήλων. Σημειώνεται ότι αδικαιολόγητη απουσία αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα και εναπόκειται στον οικείο Προϊστάμενο να προβεί στις δέουσες ενέργειες για αντιμετώπιση του θέματος, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν και αποκοπή του χρόνου απουσίας από την άδεια ανάπαυσης του υπαλλήλου ή του ανάλογου ωρομισθίου.
- ◆ Έκδοση 15ήμερων ενημερωτικών καταστάσεων προσέλευσης και αποχώρησης του προσωπικού, οι οποίες γνωστοποιούνται στους υπάλληλους.
- ◆ Σε περίπτωση που προκύπτει ελλειμματικός χρόνος, γίνεται διακανονισμός το τελευταίο 15ήμερο του ημερολογιακού έτους.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την προαναφερόμενη εγκύκλιο του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους θα πρέπει να ενημερώνεται γραπτώς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, αναφέροντας τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί να εφαρμοστεί τούτο.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στα Υπουργεία/Υπηρεσίες/Τμήματα/Γραφεία που δεν λειτουργεί ηλεκτρονικό σύστημα δεν μπορεί να εφαρμόζεται ελαστικό ωράριο γιατί δεν παρέχεται τρόπος ελέγχου του συνολικού αριθμού ωρών της εβδομαδιαίας εργασίας.

Επιπρόσθετα, αναφέρεται ότι ο Κανονισμός 24(1) των περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικών Κανονισμών (Κ.Δ.Π.98/91) προνοεί ότι «όλοι οι υπάλληλοι καταχωρούν την ώρα προσέλευσης και αναχώρησής τους. Το μητρώο παρουσιών αποσύρεται από τον λειτουργό που ορίζεται υπεύθυνος για αυτό, μετά από παρέλευση 5 λεπτών το αργότερο από την καθορισμένη ώρα έναρξης της εργασίας και επανατοποθετείται από τον ίδιο στην ακριβή ώρα που λήγει η εργασία».

Επισημαίνεται ότι αποτελεί αποκλειστικά ευθύνη των Προϊσταμένων Υπουργείων/Υπηρεσιών/Τμημάτων/Γραφείων η μέριμνα για την ορθή τήρηση των σχετικών Κανονισμών και διατάξεων και καλούνται όπως αποδώσουν σημασία στον έλεγχο για την τήρηση του εργασιακού ωραρίου από το προσωπικό τους.

Αναφέρεται επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 73 των περί της Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμων, τυχόν μη εφαρμογή των πιο πάνω Κανονισμών αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα.

Αναφέρεται σχετικά ότι το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην πολύ πρόσφατη απόφασή του, ημερ. 14.5.2019, στην υπόθεση C-55/18 αποφάσισε ότι:

«Τα άρθρα 3, 5 και 6 της οδηγίας 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με το άρθρο 4, παράγραφος 1, το άρθρο 11, παράγραφος 3, και το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία, όπως ερμηνεύεται από τη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, δεν επιβάλλει στους εργοδότες την υποχρέωση να εφαρμόζουν σύστημα μετρήσεως του ημερήσιου χρόνου εργασίας κάθε εργαζομένου».

Σήμερα, για τον έλεγχο του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης όσων εργάζονται στη ΒτΑ, τηρείται χειρόγραφο μητρώο παρουσιών, το οποίο παραμένει στον 1^ο όροφο μέχρι τις 8:00 πμ. Σημειώνεται ότι, τηρείται ελαστικό ωράριο προσέλευσης από τις 7:30 πμ – 8:30 πμ και ελαστικό ωράριο αποχώρησης από τις 2:30 μμ-3:30 μμ (οι λειτουργοί στη ΒτΑ εργάζονται και απόγευμα Πέμπτης 3:00 μμ-6.00 μμ). Μετά τις 8:00 πμ, το μητρώο μεταφέρεται στο γραφείο του ΓΔ και όσοι προσέλθουν, μετά την ώρα αυτή, πρέπει να μεταβούν στο γραφείο του για να υπογράψουν. Σημειώνεται ότι στο μητρώο δεν είναι καταχωρισμένα τα ονόματα του προσωπικού της ΒτΑ, αλλά αυτά αναγράφονται από τους υπαλλήλους που υπογράφουν. Συνεπώς, η σειρά των ονομάτων στο μητρώο υποδεικνύει και τη σειρά με την οποία προσήλθαν στην εργασία οι υπάλληλοι.

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, λειτουργός της Υπηρεσίας μας προσπάθησε στις 9.8.2019 να ελέγξει κατά πόσο οι υπάλληλοι που δεν υπέγραψαν στο μητρώο απουσίαζαν δικαιολογημένα (άδεια ανάπαυσης, ασθένειας ή υπηρεσιακό ταξίδι) και κατά πόσο όσοι είχαν υπογράψει στο μητρώο, βρίσκονταν στον χώρο εργασίας της ΒτΑ. Ο έλεγχος αυτός δεν κατέστη δυνατό να ολοκληρωθεί για τους ακόλουθους λόγους:

- ◆ Η λειτουργός που τηρεί τις άδειες απουσίαζε με άδεια ανάπαυσης.

- ♦ Ο έλεγχος της φυσικής παρουσίας στη ΒτΑ, όσων υπαλλήλων, είχαν υπογράψει, διακόπηκε μετά από την αντίδραση του ΓΔ της ΒτΑ.

Επισημαίνεται ότι, μέχρι τη διακοπή του ελέγχου, παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

- ♦ Από τους 140 υπαλλήλους της ΒτΑ, μέχρι τις 8:00 πμ είχαν σημειώσει την ώρα προσέλευσής τους μόνο 40 άτομα και άλλα 13 άτομα προσήλθαν και υπέγραψαν στο γραφείο του ΓΔ μετά τις 8:00 πμ.
- ♦ Αριθμός υπαλλήλων (έξι) είχαν σημειώσει την ώρα προσέλευσής τους στην παρουσία του λειτουργού ελέγχου της Υπηρεσίας μας (10:15 πμ).
- ♦ Στο μητρώο δεν αναγράφεται η ώρα αποχώρησης εκτός από μερικές περιπτώσεις.
- ♦ Κάποιοι υπάλληλοι, μεταξύ των οποίων και οι Διευθυντές, δεν υπογράφουν καθόλου στο μητρώο.

Σύσταση: Να υπάρξει συμμόρφωση με τις πρόνοιες των διατάξεων της σχετικής εγκυκλίου του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού που διέπουν τον έλεγχο του ωραρίου της Δημόσιας Υπηρεσίας, δεδομένης και της πιο πάνω απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι καμία δικαιολογία δεν μπορεί να προβληθεί για τη μη καταγραφή της ώρας προσέλευσης και αποχώρησης κάθε υπαλλήλου και σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να καταγράφεται, ώστε να ασκείται ο αναγκαίος έλεγχος.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς πληροφόρησε ότι η χρήση ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής προσέλευσης και αποχώρησης στο παρελθόν αποδείχτηκε ότι παρουσιάζει προβλήματα ελέγχου, με αποτέλεσμα να εφαρμοστεί η σημερινή πρακτική υπογραφής των υπαλλήλων μαζί με τις ώρες προσέλευσης-αποχώρησης. Μας πληροφόρησε επίσης ότι η υπογραφή των υπαλλήλων εμποδίζει τη χρήση της κάρτας για ηλεκτρονική καταγραφή από άλλους υπαλλήλους αντί από τους κατόχους των καρτών και ότι στη διαδικασία ελέγχου συμμετέχει άμεσα και ο ίδιος. Η Υπηρεσία μας διαφωνεί με τη θέση αυτή.

Όσον αφορά στις άλλες παρατηρήσεις μας, για τον έλεγχο του χρόνου προσέλευσης υπαλλήλων από λειτουργό της Υπηρεσίας μας στις 9.8.2019, έχει σημειώσει ότι ο έλεγχος διεξήχθη στην περίοδο των θερινών διακοπών των εργασιών της ΒτΑ, κατά την οποία πάρα πολλοί υπάλληλοι απουσίαζαν με άδεια.

4.12 Παρουσιολόγιο Βουλευτών

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων, άρθρο 15 «Απουσία Βουλευτών άνευ εύλογου αιτίας,

- (1) Πας Βουλευτής όστις απουσιάζει άνευ ευλόγου αιτίας εκ τριών συνεχών συνεδριάσεων της Βουλής ή εκ τεσσάρων συνεχών συνεδριάσεων της αυτής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, της οποίας είναι μέλος, εκπίπτει του δικαιώματος λήψεως του μηνιαίου επιδόματος παραστάσεως.
- (2) Πας Βουλευτής όστις απουσιάζει άνευ ευλόγου αιτίας εκ δύο συνεχών συνεδριάσεων της Βουλής ή εκ τριών συνεδριάσεων της αυτής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, της οποίας είναι μέλος, εκπίπτει του δικαιώματος λήψεως του ημίσεως του μηνιαίου επιδόματος παραστάσεως.

(3) Πας Βουλευτής όστις απουσιάζει άνευ ευλόγου αιτίας εκ δύο συνεχών συνεδριάσεων της αυτής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, της οποίας είναι μέλος, εκπίπτει του δικαιώματος λήψεως του ενός τρίτου του μηνιαίου επιδόματος παραστάσεως».

Σύσταση: Η ΒτΑ οφείλει η ίδια να εξασκεί τον απαιτούμενο έλεγχο για συμμόρφωση με τον πιο πάνω Κανονισμό, τον οποίο η ίδια έχει ψηφίσει, ώστε το επίδομα παραστάσεως να αποκόπτεται, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό αυτό.

Ο ΓΔ της ΒτΑ μάς ενημέρωσε ότι η ΒτΑ εξασκεί τον απαιτούμενο έλεγχο, με βάση εσωτερικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των επιστολών/δηλώσεων των Βουλευτών για δικαιολογημένη απουσία τους.

5. Γενικά συμπεράσματα

Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι η ΒτΑ, σε ορισμένες περιπτώσεις, παρουσιάζει αδυναμίες ως προς τη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία και τη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων της κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό, όπως:

- ◆ Η κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων δεν βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια. Είναι εισήγησή μας ότι η σημαντική αύξηση που έγινε το 2018 θα έπρεπε να συνοδευτεί από επαναξιολόγηση του ύψους των επιτρεπόμενων ιδιωτικών εισφορών.
- ◆ Παραχώρηση ποσού ύψους €100.000 για σκοπούς διαφώτισης, χωρίς να τίθενται οποιαδήποτε κριτήρια που θα πρέπει να πληρούνται ως προϋπόθεση, για την παραχώρηση της εν λόγω χρηματοδότησης στα πολιτικά κόμματα.
- ◆ Μη ύπαρξη αντικειμενικών κριτηρίων ως προς τον αριθμό των κοινοβουλευτικών συνεργατών. Στον περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμο (Ν.41(Ι)/2019) δεν υπάρχει πρόνοια για καθορισμό κριτηρίων αναφορικά με τον αριθμό των κοινοβουλευτικών συνεργατών που απασχολούν τα κοινοβουλευτικά κόμματα.
- ◆ Τα κοινοβουλευτικά κόμματα προβαίνουν σε πρόσληψη πρόσθετου συνεργάτη, σε περίπτωση απουσίας κάποιου συνεργάτη με άδεια (π.χ. τοκετού), κάτι που δεν προβλέπεται στον περί Κοινοβουλευτικών Συνεργατών και περί Συναφών Θεμάτων Νόμο του 2019 (Ν.41(Ι)/2019).
- ◆ Δεν υπάρχουν Κανονισμοί που να διέπουν το ύψος των απολαβών των συμβούλων-συνεργατών του Προέδρου της ΒτΑ. Το άρθρο «Αμοιβή Συμβούλων» του Προϋπολογισμού παρουσίασε υπέρβαση ύψους €65.972.
- ◆ Αυξημένες δαπάνες για έξοδα φιλοξενίας χρεώνονται από την καντίνα της ΒτΑ κατά τις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, χωρίς επαρκή έλεγχο.
- ◆ Αγορά δώρων σε φιλοξενούμενους, χωρίς τη ζήτηση προσφορών, όπως προνοείται στο άρθρο 90(1)(β) του Νόμου 73(Ι)/2016.
- ◆ Σημαντική απόκλιση της πραγματικής δαπάνης από τα προϋπολογισθέντα ποσά για το Κονδύλι «Συνέδρια, Σεμινάρια & Άλλα Γεγονότα».
- ◆ Μη έγκαιρη κράτηση αεροπορικών εισιτηρίων για υπηρεσιακά ταξίδια, με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους για ταξίδια στο εξωτερικό.
- ◆ Μη χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής του χρόνου προσέλευσης και αποχώρησης των υπαλλήλων από την εργασία τους, σε αντίθεση με τις σχετικές εγκυκλίους του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.